

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V

LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Predica. — O dobičkanosti umetnih travnikov. — Silaza. — Razno. — Še o škropljenju drevja. — Murva. — Čiščenje in bistrenje vina po Möslingerju. — Kaj je z našimi vinogradi? — Koliko molzejo naše krave? — Razno. — Maj (veliki traven). — Čebele v aprilu. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve in razno. — Priloga: Vnovčevalec.

**Vse dobre lastnosti, ki jih zahtevajo raz-
vajene gospodinje od dobrega mila,**

ima v največji meri naše domače Zlatorog-ovo milo. Velika čistilna moč, obila mehka pena in izredna izdatnost odli-
kulejo Zlatorog-ovo milo in ga ločijo od drugih manj vrednih izdelkov. Če hočete dobro in poceni prati, zahtevajte pri svojem trgovcu izrecno le Zlatorog-ovo milo!

Trgovci in kmetovalci!

Vsakovrstne lemeže, sekire, motike, lopate, krampe in ro-
vice, dalje kline za slomoznice, za katere mi pošljite pa-
pirnat vzorec — izdelujem iz res trpežnega jekla in se za
cenjena naročila priporočam Franc Klemenc, kovač (lužina),
Smarca, p. Kamnik. 53

Prejo

laneno, konoplino in volneno, sprejema v tkanje rjuh, brisač
in raševine tkalnica „Krosna“ v Ljubljani, Zrinskega cesta 6.
Oblačni se s tkanino lastnega pridelka, da pomagati odpraviti
krizo! 6

Centrala za umetno valjenje

v obratu do 31. maja na perutninarskem pitališču v Poljanah
pri St. Vidu nad Ljubljano. 25

Kmetovalci!

Arborin, cepilno smolo, tobačni izvleček, mazavo milo in vse
vrste umetnih gnojil dobite po ugodnih cenah pri trdki:
Franc Malavašič na Vrhniki. 50

Fige, slive in rozine

za žganjekuho, oddaja po ugodnih cenah: Veletrgovina Ivan
Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8. 3

Sadna drevesa in cepljeno trsje.

Same potomce od rodovitnih dreves in trsov, kateri stalno in
najbolj rodijo, dobite še v drevesnici Ivan Gradišnik, Smar-
leta pri Celju. Zahtevajte seznam. 30

KLOBUKE

v najnovejših barvah in
oblikah dobre kakovosti,
ter razne športne čepice nudi v bogati izbiri
po nizkih cenah:

Mirko Bogataj
trgovina klobukov in čepic
Ljubljana, Stari trg 14

Solidna postrežba! Sprejemajo se popravila!

„Svoji k svojim!“

**Čuvajmo
Jugoslavijo!**

MUŠJI LES - KVASIJA

SREDSTVO

ki ga uporabljamo zoper grozeče sadne in
vrtno škodljivce (uši, gosenice i. t. d.)
spomladi odnosno poleti.

Mušji les ali kvasija les, je zelo učinko-
vito sredstvo pri zatiranju raznih škodljivcev,
kakor listnih uši, krvavih uši, raznih kaparjev,
pršic in grizočih gosenic, ki se pojavijo med
letom na vrtnih rastlinah in sadnem drevju.

Odcenek kvasije učinkuje takoj, ako
poškropimo rastline z dobrim razpršilnikom in
pod močnim pritiskom, ali jih namakamo po
vseh napadenih delih tudi na spodnji strani listov.

Kvasija škropivo lahko uporabljamo skozi
vse leto, čim zapazimo škodljivca, ker ne ožge
rastline, odnosno njenih zelenih delov, ampak
samo uniči škodljivca.

Napravljeno škropivo je brez smrada in
uporabno skozi vse leto.

Navodilo za 10 lit. škropila:

150 - 200 gr. (vsebina zavoja) kvasije namakati
24 ur v 5 litrih vode, nato prekuhati in pustiti
ponovno 24 ur stati, izvleček precediti, ter zme-
šati s 5 litri vode, v kateri smo raztopili poprej
 $\frac{1}{4}$ kg mazavega mila. Mazavo milo raztapljamo
vedno v gorki vodi, da gre delo hitreje od rok.

Cena: en karton 200 gramov, Din 5.—.

V zalogi pri

Kmetijski družbi v Ljubljani
in vseh njenih skladiščih.

Perutnino za zakolj

kupuje stalno od svojih članov
Kmetijska družba v Ljubljani.
Perutnino z belimi nogami plačamo dražje.
Pošljemo kurnike. - Stavite ponudbe!

KMETOVALEC

št. 7. in 8.

V Ljubljani, 15. aprila 1935.

Leto 52.

Predica.

Martin Zupanc.

Nekoč je bilo, ko je znala vsaka kmetica in vse ženske v domačem gospodinjstvu presti. Ni bilo zimskega večera, da ne bi kolovrati peli svoje posebne prijetne pesmi. V prijetno topli „hiši“ — ko so zunaj padale snežinke in je vihar tulil okoli oglov — so v mnogih kmetijskih hišah v luči s treskami pridne roke predle nit, „ki se ni krotičila in ne tkalcu trgala“ in dala pozneje še danes dragoceno trpežno platno. Nabirali so platno za poročno darilo svojih hčera. Člani kmetijske družine so iz tega platna nosili perilo in obleko.

Sl. 37. Pri kolovratu Marija Rajšp iz Spodnje Polskave.

Danes je to drugače. Setev lanu za prejo je skoraj usahnila, od časa, ko se je iz daljnjih krajev začel uvažati cenen bombaž in je pričela presti in tkati industrija, katera zaposluje na tisoče ljudi. Tudi ovčja volna je mnogo izgubila svoje prejšnje vrednosti. Perilo in obleka se kópiči na trgu — vseh vrst, barv in dobrin ter tudi cen. Kolovrat se je vsled tega umaknil na podstrešje in je danes žal le

samo še za spomin na čase naših pridnih in skromnih prednikov.

To pa ne velja za vse okoliše naše domovine. Se še najdejo kmetske domačije, ki so zveste stari navadi, še sedijo v zimskih večerih pri kolovratih in so prepričane, da je domača preja in platno nepopisno boljše in praktično, kakor poceni blago iz tvornic. To nam dokazuje slika 37. marljive gospodinje **Rajšp** iz Sp. Poskave. Izdelki teh pridnih rok (prtiči, obrisače, zglavniki, namizni prti z rožicami) so bili razstavljeni na mariborski kmetijski razstavi in in je bila razstavljena tudi trlica, kolovrat, predivo in še ena bala platna (20 m), za katero so ponujale mestne gospe visoko ceno.

Želeti je, da bi jo zopet začele posnemati naše pridne in uvidljive kmetice. Naj bi prišla do spoštovanja stara domača noša iz domačih pridelkov in z njo zopet stare dobre navade pod krovom ljube in drage kmečke hiše. To pa bi bilo v današnjih časih tisočkrat potrebno.

Poljedelstvo in travništvo.

O dobičkanosti umetnih travnikov.

Ing. Sadar.

Lahko trdim, da se umetno travništvo izplača tudi v teh težkih časih. Kmetovalca najbolj bremeni pri urejanju umetnega travnika izdatek za travniško seme in umetno gnojilo, kajti za oboje mora šteti gotove denarce. Priprava zemlje, setev, kratkomalo vsa dela, ki jih opravi z lastno živino in z lastnimi ljudmi, ne predstavljajo zanj nobene velike obremenitve. V svojem računu bom torej v prvi vrsti upošteval izdatek za seme in za umetno gnojilo. Za primer vzamem ureditev menjalnega travnika.

Lansko leto je stal 1 kg. prvovrstne mešanice semen trav in detelj za menjalni travnik 19 Din, letos stane 20 Din. Na 1 ha smo sejali 44 kg semenskih mešanic. Dosedanje izkušnje so pokazale, da ta

množina semena popolnoma zadostuje, seveda, če je drugače seme v redu. Nekoč so priporočali na ha 55—60 kg, jaz pa stojim na stališču, da se izhaja z manjšo množino semena, kajti vedno se še lahko malo doseje, če bi slučajno setev izpadla prereditko. Seme bi nas torej stalo 880 Din. Recimo, da smo poleg hlevskega gnoja potrosili še umetno gnojilo, kar se na vsak način priporoča. Dobro smo zagnojili, če smo uporabili 500 kg nitrofoskala po 14b Din, kar predstavlja izdatek 700 Din. Seme in umetno gnojilo nas bi torej stalo za 1 ha 1580 Din. Da se nam torej ta izdatek izplača, nam mora travnik dati okoli 30 q sena več, kakor bi dal navadni travnik, če računamo, da je 100 kg sena s tega travnika vredno najmanj 40 Din. Poudariti pa moram, da je seno z umetnega travnika po svoji redilni vrednosti veliko več vredno, kakor seno z navadnega travnika. V knjigah se trdi, da za leže 100 kg sena z umetnega travnika toliko, kakor 400 kg sena s slabega travnika. Tudi če bi predpostavili, da je to seno samo še enkrat toliko vredno, kakor slabo seno, bi morali ceniti q tega sena na 80 Din. Toda čeprav ostanemo le pri tem, da nam mora umetni travnik dati 30 q več sena, da se nam izplača, bo vendar izpadel račun v korist umetnega travnika. Seveda ne smemo zahtevati, da nam bo umetni travnik vrgel že prvo leto ves ta večji pridelek, saj bomo lahko 4 leta na njem več kosili, kakor bi kosili na navadnem travniku.

Na povprečnem travniku se nakosi pri nas v najboljših letih okoli 25 q sena na ha. Kakšni so pa prideški na umetnem travniku? Kakor boste slišali iz poročil kmetovalcev, je bil že prvo leto pridelek od 25—35 q na ha. Drugo leto so dosegli prideški do 75 q na ha. Tretjega in četrtega leta ne bomo v računu niti upoštevali, kajti prav gotovo je 3. in 4. leto pridelek vsaj tolikšen, kakor na povprečno dobrem travniku, če že ne bi bil večji. Umetni travnik nam je že prvo in drugo leto izdalo povrniti vse stroške, ki smo jih zanj imeli. Iz gornjega računa jasno sledi, da je umetno travništvo dobičkonosno.

Če bi pa premotrili še izdatke za ureditev stalnih travnikov, bi videli, da so večji, kakor za menjalni travnik, in sicer za približno 250 Din na ha. Zato pa jih seveda več let izkoriščamo. Vendar pri-

poročam menjalne travnike vsled tega, ker moramo mnogo vrst trav, ki jih potrebujemo za stalni umetni travnik, uvoziti iz tujine.

Za menjalni travnik potrebno travno in deteljno seme pa večinoma že sedaj doma pridelamo, oziroma bi ga vsak napreden kmetovalec lahko sam pridelal. Za menjalni travnik namreč ne potrebujemo toliko dolgotrajnih in nizkih trav, ki jih ni kar tako lahko pridelati.

Lansko leto smo razdelili travnega semena za ureditev okrog 90 ha umetnih travnikov. Evo nekoliko uspehov: Sušnik Ivan, Sv. Martin pri Vurbergu, je že prvo leto nakosil 32 q krme. Paluc Marija, Sp. Duplex, je prvo leto dobila z umetnega travnika 45 q. Toplak Gregor od Sv. Martina, je nakosil prvo leto 40 q. Kranjc Josip, Žikarci, je dobil okoli 35 q. Prav toliko Kreml Jurij iz Žerjavovcev. Goršé Ivan iz Gradiške 40 q, Puš Franjo iz istega kraja, je nakosil okoli 36 q. Vse seveda računano na ha.

Jamšek Josip iz Sobra in Brus Matevž iz Plintovca sta sejala travno seme v pšenico in nista nič kosila ter sta v jeseni pasla, ruša pa kaže zelo dobro. Iz tega se vidi, da je najboljše sejati umetni travnik v zeleni oves, kakor se to splošno priporoča. Kakor poročajo iz konjiškega sreza, je pridelal Berce Anton, Staro Slemenice, že prvo leto 47 q krme; kosil je štirikrat.

Žal, da nam večina kmetovalcev, ki so uredili umetna travišča, ni poslala tako natančnih podatkov, kakor imenovani. Večinoma so nam poročali le s splošnimi navedbami, kakor: „uspeh odličen, uspeh zelo lep, ruša po celi površini lepo zaraščena, travišče uspeva prav dobro, in podobno“. Kmetovalec ima pač premalo časa, včasih pa tudi premalo možnosti in volje, da bi uspehe meril, tehtal in zapisoval. Če vidi, da je stvar uspela, je zadovoljen, se pohvali s tem sosedu, glas o uspehu gre naprej, kmetovalci si hodijo ogledovat umetni travnik od vseh strani in posnemaajo svojega soseda. Vedno se pa seveda povprašajo, ali se je stvar izplačala ali ne. V tem pogledu sem pač že povedal svoje mnenje in predložil račun.

Končno naj le to še omenim, da v teh dveh letih niti en umetni travnik, ki je bil napravljen po vseh predpisih, ni popolnoma odrekel. Le v 2—3 primerih je voda odplavila posevek. To je seveda višja

silu, proti kateri ničesar ne moremo storiti, razen tega, da smo zelo previdni pri odberi zemljišča za umetni travnik in da rajše setev opustimo, če obstoja nevarnost poplave. Nekaj neuspehov pa je imelo vzrok v tem, da kmetovalci niso pravilno uporabili dostavljenega semena, oziroma, da so o nepravem času ali pa nepravilno sejali. Tako se je dogodilo, da je sejal nekdo travniško semensko mešanico, ki je bila sestavljena na podlagi njegove lastne prijave za stalni umetni travnik, na naravni travnik z namenom, da ga pomladi z dosetvijo. Razume se, da dosetev ni posebno uspela, ker so za dosetev travnika potrebne čisto druge trave, kakor pa za stalni travnik. Iz tega se vidi, kako važno je, da kmetovalci točno izpolnijo vsa vprašanja na prijavnici, kajti semenska mešanica se sestavlja na temelju njihovih podatkov. Seveda pa morajo to mešanico tudi porabiti v oni namen, za katerega je bila sestavljena.

Nekdo poroča, da je setev sicer dobro uspela, da pa na polovici njive rastejo same trave, na drugem koncu pa same detelje. Pravi, da bi želel, da se v bodoče dobavljajo semenske mešanice v 2—3 deležih ali obrokkih, t. j. deteljno seme posebej, travno seme posebej. To se je moglo zgoditi samo zaradi tega, ker dotičnik ni temeljito premešal semenske mešanice. Drobnost in težko seme, kakršno je seme detelj in nekaterih vrst trav, je padlo na dno vreče, pri vrhu je pa ostalo lahko plevasto seme samih trav. Potemtakem je sejal na enem koncu same trave, na drugem pa same detelje. Zato se povsod vedno priporoča, semenske mešanice dobro premešati pred setvijo in po potrebi zmešati še z drobnim rečnim peskom, mivko. Razen tega se pa še priporoča sejati polovico semena podolž po njivi, polovico pa povprek. V deležih pa semenske mešanice ni mogoče dobavljati. Vsakdo naj upošteva našete nasvete, pa bo imel lepo enakomerno zasejane in porastle travnike.

Silaža.

P. Dolar.

Ker je denarna kriza zadela predvsem kmeta, mu hočem dati nekaj navodil glede umetnega krmljenja, da si lahko svoj položaj izboljša, in to je silaža.

Najboljša stavba je okrogla silaža s streho iz betona, da ne pride voda do krme. Za odtok vode v jami je tudi poskrbeti. Ker je treba za zgradbo silaže precej denarja, priporočam naslednji način:

Skopljemo jamo in jo obložimo z deskami ali slamo. Velikost jame je odvisna od števila živine. Za eno glavo (odraslo) potrebujemo 2 m³. V to jamo napravimo 1500 kg umetne krme, s katero lahko krmimo 100 dni. Za mlajše glave živine potrebujemo ½ te krme. Ko je jama polna, jo moramo dobro pokriti. Najprej s slamo ali z deskami, potem pa še z zemljo, da ne pride do krme dež in mraz, ker to škoduje.

S čim napolnimo jamo? V eno jamo zberemo najboljšo travo, deteljo, koruznico in grahovko, če le mogoče v cvetju. Zrežemo vse to s slamo-reznicco na 5 cm dolgo in zmešamo. Ravnati se je kakor pri zelju, kadar ga polagamo v kadi, to se pravi, treba ga je dobro stlačiti, da ni zraka, ker ta povzroči plesnobo. Če pa imamo večje jame, lahko tlačimo z živino.

V drugo jamo pa damo fižolovko, krompirjevko, loček, listje (zeleno), pesno listje i. t. d. To krmo iz te druge jame uporabljamo v primeru, če krmila zmanjkajo in lahko na ta način preživimo živino, da je ni treba prodati spomladi za vsako ceno.

Repo in listje ni dobro poleg druge krme mešati, ker odda veliko vode; če pa jo, moramo dati vmes debelo plast rezanice.

V pričetku živina ne je rada te krme, zato ji jo damo prve tri dni samo do 3 kg na dan ter zvišujemo do 15 kg dnevno za glavo. Najprej krmimo z rezanico ali senom, nazadnje pa s silažo.

Prednosti:

1. Če v košnji dežuje in bi se v kopicalh seno sparilo, dobimo s silažo še prvovrstno krmilo, kar s sušenjem ne moremo doseči.

2. Julija in avgusta, ko je trava že grenka in stara, je živina ne uživa rada. Mleka tudi ne da veliko. Pomagamo si s silažo, ker ima v sebi beljakovine in razne vitamine. To se priporoča predvsem za Došenjsko, ker v tem času ni paše.

3. Če deteljo posušimo, pustimo cvetje in listje na polju in pod kozolcem, za krmo pa nam ostanejo same palice, kar pri umetnem krmljenju ni.

4. V jeseni lahko damo v jamo deteljo III, otavo, in podrgnemo vse, kar je zelenega brez listja, torej v času, ko ni mogoče več sušiti in vse to ne moremo porabiti za krmljenje.

Pri molzni živini je paziti na to, da se vedno prej pomolze in mleko odstrani, ker ima silaža oster duh, da se ga mleko ne navzame.

Razno.

Izkušnje s kisló krmó. Poroča nam g. Janšoveč Janko iz Stročje vasi, ki pravi: „Pri polnjenju jame sem koruzo in sončnico mešal skupaj. Rastline sem rezal mešane na slamoreznici s stroki in sončnimi cveti vred, in sicer 5 cm na dolgo. Koruza je bila izven mlečne zrelosti. Krma je izvrstna, bodisi za plemensko govedo, bodisi za molznice; počutijo se zdrave in zelo nestrpno čakajo, kdaj pride krma v jasli. Krmim 20—25 kg kisle krme na glavo in na dan. — Želeti bi bilo, da sporoče še drugi kmetovalci svoje izkušnje, ki jih bomo objavili na tem mestu.

Prejemniki izvirnega semenskega krompirja „jubel“ naj se ne žurijo preveč s saditvijo. Do Vel. noči je še čas. Sade naj ga v 55—60 cm razmaknjene vrste, v vrstah pa po 40—50 cm vsak-sebi. Ne smejo ga rezati, ampak saditi morajo celega. Vmes naj ne sade nobenega sadeža, Zagnoje naj mu pred saditvijo, ali pa takoj po saditvi z umetnimi gnojili. Potrosijo naj 100 kg 40% kalijeve soli in 100 kg rudninskega superfosfata na površino, kjer bodo sadili prejetih 1000 kg krompirja. Če se bo pokazalo, da krompir potrebuje dušika, t. j. če bo rumen in slabotne rasti, je gnojiti z gnojilco ali z apnenim dušikom. Z apnom se sedaj ne sme gnojiti. Krompir se mora čimprej okopati. Ob cvetju bo nasad pregledala priznavalna komisija. Vse bolehné in zakrnele rastline se bodo morale izrjavati in odstraniti, pravtako vse one, ki ne bodo vijoličasto cvetele. Kdor je prejel izvirno seme, je videl, kako tako seme izgleda in kako se razpošilja. Gomolje je 3.5—8 cm debelo, največ 9 cm dolgo. Nasekanih in drugače poškodovanih sme biti največ 3% po teži. Če je 4% bolnih, se sme znižati cena. Pravtako, če je 4% po teži poškodovanih gomoljev. Če je odstotek večji, se sme seme zavrniti. Zemlje sme biti na gomoljih le do ¼% skupne teže. Seme je vloženo v vreče, ki so plombirane. V vsaki vreči je točno 50 kg semen. Dobro si ga oglejte in zapomnite si to, da boste v jeseni kaj podobnega lahko dobavili.

Rjave hrošče z velikim uspehom lovimo na ta-le način: Visoko v vejah dreves obesimo močne svetilke, najbolje take, v katerih gori v plin razpršeni petrolej. Nizko obešene svetilke nič ne koristijo. Okoli svetilke napravimo trikotno prizmo iz teklenih sten, da je udarna površina, ob katero se hrošči zadevajo, čim večja. Pod svetilko obesimo do polovice z vodo napolnjen čeber. Hrošči letajo najbolj živahno med 21. in 23. uro. Zadevajo se ob steklene stene in padajo v čeber. Zjutraj čebre izpraznimo. Hrošče parimo s krompirjem vred in krmimo. Živih prasiči ne jedo radi. Mlade race požro ogromne množine

hroščev. Če so race v bližini, ko otresamo hrošče z drevja, bodo uspešno opravile svoje delo. Ker se obeta letos hroščevo leto, ukrenimo vse potrebno, da bomo zatrlí čim več te zalege!

Silos. Lansko leto smo sezidali štirioglati silos v velikosti 22 m³. Insilirali smo tretjo otavo in koruzno slamo, katero smo zrezali na slamoreznici ter smo dobro stlačili. To insilažo živina in prasiči zelo radi žro, pa tudi kravam se pozna, da imajo več mleka in je tudi bolj mastno. Kr. banski upravi se toplo zahvaljujemo za podporo ter vsakemu živinorejcu priporočamo, da se posluži te ugodne prilike in zgradi to koristno napravo.

Peter Hladnik,
Rovte nad Logatcem.

Sadjarstvo in vrtinarstvo.

Še o škropljenju drevja.

Fr. Kafol.

Na napačnem stališču so oni redki, ki mislijo, da smo o tem važnem vprašanju že dovolj pisali in poučevali naše sadjarje. Praktični kmetje trdijo v razgovorih in tudi na zborovanjih, da nas šele sedaj razumevajo, zlasti ko se v nekaterih listih mnogo piše, včasih zelo nerazumljivo in preučeno za našega kmeta. Tuji izrazi so mu zoprni, istotudi vsako predolgo in na široko tolmačenje tega ali onega važnega dela. Povedano velja tudi za ostale panoge našega kmetijstva. Da smo na pravi poti, o tem priča večje število naročnikov na „Kmetovalca“ in „Sadjarja“ vkljub hudi stiski za denar na kmetih. Kdor misli, da je poljudno pisanje nekako zastarelo in receptarsko, ta ne pozna potreb našega kmeta in noče priznati uspešnosti takega preskušenege pouka.

Dandanes priporočajo vsepolno sredstev, ki jih uporabljamo za spomladansko zatiranje sadnih škodljivcev in bolezni. V tem pogledu je raztopina **modre galice in apna**, ali takozvana **bordoška brozga**, gotovo na prvem mestu. Z 1—1½% raztopino modre galice uničujemo predvsem škrlup ali fusikladij ter razne nevarne rje in pege na drevju.

Prvo pomladansko škropljenje moramo izvesti v mesecu aprilu, takrat, ko se pokažejo prvi zeleni lističi in so cvetni brsti še zaprti. Vzeti moramo 1—1½% raztopino galice in apna ter z njo drevje temeljito poskropiti.

Drugo škropljenje izvajamo tedaj, ko se cvetni listi osušejo, in sicer najkasneje

tekem 10 dni, dokler se čašce na plodovih ne zapro. V tem času priporočamo škropljenje s 3% žveplovo-apneno brozgo, kateri primešamo še 150 g apnenega arzenata na 1 hl vode preračunano. Paziti moramo, da zadenemo dobro plodne nastavke s tem škropivom. Z arzenikom uničujemo namreč tudi **zaviljačevo gosenico**, ki dela sadje piškavo. Prav dobro sredstvo je tudi nosprasen, ki ga lahko uporabljamo zlasti za drugo in tretje škropljenje.

Za popolno zatiranje je pa neobhodno potrebno, da **še tretjič škropimo**, in sicer **kake tri tedne po cvetju**, ko je zarod **orehove debelosti**, in sicer z **žveplovo-apneno brozgo ter dodatkom apnenega arzenata**.

To škropljenje mora biti pa vsaj nekaj tednov pred košnjo obavljeno, da zamore dež izprati škropivo s trave, sicer lahko ta krma kvarno vpliva na živino.

V naših prilikah zadostuje torej trikratno škropljenje sadnega drevja. Umestno je, da ponovimo, kako se napravi pravilno raztopina modre galice, katere veliko naših sadjarjev še vedno ne zna napraviti. Ako hočemo galico hitro raztopiti, tedaj jo zdrobimo in raztopimo v gorki vodi. Na 10 l vsebine vzamemo **1 dkg (dekagram) modre galice in 15 dkg (dekagramov) ugašenega apna**. Tako si napravimo 1% raztopino. Galico in apno je vsako posebej raztopiti. Bolje je, da primešavamo potem galico med raztopljeno apno in ne narobe, kakor je pri nas običaj. Preden začnemo škropiti, **preizkusimo škropivo še z belim fenolfitaleinovým papirjem**; če je raztopina pravilno pripravljena, mora beli papir pordečiti.

Kmetijskim in sadjarskim podružnicam toplo priporočamo, da posvečajo škropljenju sadnega drevja vso pozornost, kajti le na ta način bomo lahko jeseni odprodali lažje po dobrih cenah ves pridelek, ki je primeren za trgovino.

Murva.

Josip Štrekelj.

Botaniki poznajo 10 vrst murv, gospodarskega pomena pa sta le **bela murva** (*Morus alba*) in **črna murva** (*M. nigra*). Obe sta iz Azije doma. Tekom stoletij sta se obe izprevrgli v mnogo vrst, ki se ločijo po listju in plodu. Med belimi sta zanimivi: sterilna, ki ne cvete in ne rodi, in pa žalovalka. Bele murve sade zaradi svi-

loreje, črne pa samo zaradi plodov, dasi tudi bela rodi belorumene ali rdeče plodove sladkega okusa.

Bela murva je izmed vseh dreves našega podnebja najpripravnější za vzgojo v poljubne oblike. Zato jo radi sade v bližini hiš in jo razpeljejo na latnik, da nudi boljšo senco. Moj pok. prijatelj je vzgojil murvo v trinadstropen latnik v razdalji 2.50 m. Vsak latnik (etažo) je tvorilo 12 vodilnih vej. Na prvi, spodnji latnik je postavil okrogel pod, ob podaljšku deblic mizo in ob njej naokrog klop. Dohod na ta pod je vodil z mostovža, polnega rož v prvem nadstropju hiše. Za varnost je bilo preskrbljeno z ograjo, ki so jo tvorile vodilne veje, vsmerjene ob podu v navpično smer in na teh naslonjalo.

Belo murvo imamo v naši banovini marsikje, največ pa menda v Prekmurju in pri Metliki, kjer so nekdanj gojili sviloprejkje. Sedaj jo drže zaradi ploda, ki zori v juliju in tudi zaradi listja, ki ga v jeseni, ko začne rumeneti, nabirajo (smukajo) za krmo prasičem pozimi. Sade služi za prehrano, kar pa pada na tla, poberejo kokiši, gosi in prasiči.

Z ozirom na sad je v gospodarske namene pač važna **črna murva**. Redno vsako leto rodi obilo črnomodrih murvic, ki so podobne plodu kopinje, le da so do trikrat večje in z drobnejšim, komaj znatnim semenom. Okusa je prijetno sladkokislega, medtem, ko so bele drobnejše in slabše. Na tržaškem trgu jih prodajajo velike količine po dobrih cenah. Razen uživanja svežih, ki so boljše kakor maline, kopinje, borovnice in druge take stvari, jih porablja tudi za vino, ocet, sok (kakor malinovec), mezgo in če hočete tudi za žganje. Zaradi te vsestranske porabe in velike rodovitnosti, ki nam nudi to drevo, bi bilo priporočati **našim drevesničarjem**, da bi vzgajali tudi črno murvo. Čeprav imata Istra in Dalmacija tudi smokve in grozdje, vendar sade prav radi črno murvo.

Kakor drugo sadno drevje, ki ga vzgajamo iz semena, moramo tudi murve cepiti z žlahtnejšimi vrstami. V svilarske namene cepimo bele murve z velikim, srčastim listjem, če pa gre za plod, cepimo debeloplodno črno.

Murve cepimo s popkom. Cepičev (popkov) pa ne režemo, temveč jih odluščimo s primerno velikim kožnim ščitkom. Pri tem pazimo, da snamemo tudi živ-

ljenski stožec (zrklo), ki je pod popkom. Brez tega se cepič ne prime. Opozoriti pa moram, da se murva ne prime na speče oko v juliju, avgustu, nasprotno pa prav rada na živo oko v drugi polovici junija.

Murve cepimo tudi **za lub** na koreninskem vratu. Leto prej nasadimo iz semena vzgojene divjake. V naslednji pomladi, ko so muževni, jih odkoplamo do korenin in gladko nekoliko poševno odrežemo na koreninskem vratu ali nekoliko nižje, če ni tu gladek, zdrav lub. Cepič z enim popkom pripravimo kakor za spajanje, na nasprotni rezi pa obrežemo lub do kambija. Nato stisnemo s palcem in kazalcem leve roke lub na višjem mestu poševno odrezane podlage, da se loči od lesa in da nastane vsled prožnosti mala gubica, odnosno odprtina med lubom in lesom. V to odprtino porinemo z desno roko cepič, pa tako, da leži njegova rez proti lubu, posneta, zadnja stran pa proti lesu podlage. Torej ravno nasprotno, kakor cepimo drugo sadno drevje. Pri tem opravilu pa moramo paziti, da cepič ne razpara luba na podlagi, ker tak se ne prime. Vezanje in mazanje s cepilno smolo odpade. Po dovršenem cepljenju pokrijemo rano z rahlo zemljo tako visoko, da je cepič pokrit dva prsta visoko. Ta način cepljenja je zelo uspešen.

Cepiče nabiramo pozimi pred muževnostjo in jih hranimo, kakor od drugega sadnega drevja. Da se izognemo razparanja luba, odbiramo samo drobne cepiče.

Vinarstvo in kletarstvo.

čiščenje in bistrenje vina po Möslingerju.

Fr. Vojsk.

K najvažnejšim pridobitvam za novodobno kletarstvo prištevamo čiščenje ali bistrenje vina po Möslingerju.

Motnost vina, ki ni povzročena po mikroorganizmih, se odstranjuje z različnimi čistilnimi sredstvi, kakor: želatina, ribji klej, jajčni beljak, španska zemlja itd. Ta sredstva pa ne dosežejo popolnega uspeha, ako vsebuje vino topljeno železo, ki lahko povzroča v vinu „počrnenje“ ali „pobelenje“, to je belo motnost. Posebno pobelenje je z običajnim čiščenjem in kletarjenjem iz vina nemogoče odstraniti.

Da odstrani vzroke naknadnega izločevanja oborine, ki povzroča belo motnost, je začel uporabljati Möslinger v

Nemčiji **kalijev ferrocianid**, ki se spaja z železovimi spojinami v netopljivo modro spojino. Nastala modra oborina se v vinu vseda, ko pada polagoma skozi vino na dno in potegne s seboj tudi beljakovine in v vinu morda se nahajajoče bakrene in cinkove spojine ter da modrobarvno oborino, ko postane vino čisto. Bistrost pa ni popolna in se zato mora vino naknadno filtrirati z najboljšim azbestom.

Količina potrebnega ferrocianida zavisi od količine železa v vinu, kar nam pove kemijska analiza.

Točna določitev in točna izvedba čiščenja je največje važnosti, kajti če bi vzeli preveč ferrocianida, se ne samo izloči vse železo iz vina, temveč v tem primeru ostane ferrocianid v vinu tudi raztopljen. Če pa bi vzeli premalo ferrocianida, pa lahko postane vino, prej ali slej, ponovno motno. Ker se količina železa v vinu izpreminja, moramo čistiti vino takoj po prejemu zavodovega navodila za čiščenje, kakor bomo kasneje videli.

Količina železa v vinu pri eni in isti sorti vina v različnih sodih, kakor tudi v različnih plasteh vina v enem in istem sodu je lahko različna, n. pr.: spodaj je več železa kakor zgoraj. Zato moramo vzeti vzorec vina iz vsakega soda in vino poprej v sodu temeljito premešati. Tudi je potrebno, raztopino ferrocianida z vinom temeljito premešati.

Da se oborina čimprej izloči in vsede na dno soda, združimo čiščenje vselej z lahkim čiščenjem z želatino. Količino vseh za čiščenje potrebnih snovi določi za naše kraje poskusna in kontrolna postaja v Mariboru, ki da tudi navodilo, kako naj se postopa, če ji pošljemo liter vina. Pomniti je še, da stane preizkušnja 80 Din, da se morajo še plačati stroški za kemikalije, steklene posode, zamaške, poštnino, kolek 25 Din za vlogo in da je po čiščenju in filtriranju naknadno treba poslati še eno stekleničico prečiščenega vina v ugotovitev, če se je čiščenje posrečilo.

Vino se očisti v 5—7 dneh in se naj v teku 8—10 dni pretoči. Preden stavimo vino v promet, ga moramo filtrirati, zato, ker — četudi je dozdevno čisto — še vedno vsebuje ostanke oborine. Najbolje je, da združimo filtriranje s pretakanjem. Kalež filtriramo, filtrat prilijemo čiščnemu vinu ali ga porabimo za žganje-kuho; modri preostanek pa odstranimo,

ker ni za nobeno rabo. Ker se modri preostanek zelo močno prime na les, moramo tak sod prav temeljito očistiti in ga rabiti samo za čiščenje po Möslingerju. (Konec prih.)

Kaj je z našimi vinogradi?

Ing. Henrik Mohorčič.

(Konec.)

Pravilno gnojenje pri trti.

Iz prejšnjega smo videli, da je pravzaprav vzrok, da nastopi bolezen stržena pri trti po okuženju, nepravilno presnavljanje. Bolezen nastopi vsled okuženja v nepravilno prehranjenih trtah. Dokazano je v gornjem primeru, da primanjkuje našim trtam fosforjeve kisline. A ravno poizkusstvo drugod nas uči, da so zatirali na Francoskem, če že ne to, vsaj zelo podobno bolezen z uporabo **superfosfata** in trosenjem **fosfatov** na listje obolelih trt.

Da bomo razumeli, zakaj bo koristilo trosenje fosfatov na listje trtam, si moramo predočiti, da more listje sprejemati tudi hrano, če se mu nudi v primerni obliki.

Z roso sprejema list skoraj popolnoma čisto vodo in s tem se razredči vodna raztopina hranilnih snovi v stanicah, kar blagodejno vpliva na presnavljanje posebno ob suši. Ker rosa topi iz zraka ogljikov dvokis in mrvce solitne kisline, dobiva list z roso dnevno nekaj za prospevanje potrebnih snovi. Ko potrosimo list s fosfati, bo rosa topila na listu že malenkostne množine fosfatov vsak dan, ki bodo spravile v boljše ravnesje presnavljanje v listu ter si bo trta opomogla, ravnotako kakor če bi se ji pognojilo s **superfosfatom**.

Ako bi se mi držali Wagnerjevih izkustev, ki je priporočal boljše gnojenje vinogradov s fosfati, bi naši vinogradi ne trpeli vsled pomanjkanja fosforove kisline. Slične, če že ne enake bolezni, so nastopile že davno pri trtah v Italiji in na Francoskem, kjer trtam razmeroma premalo gnojijo.

Da bi se sedaj mogle popraviti pogoje prehrane pri naših trtah izza zadnjih desetletij, je vsled gospodarske krize skoraj nemogoče. Kje naj vzame vinogradnik sredstva za nakup Tomasove žlindre ali superfosfatov?

D drugega izhoda ni, kakor da spravi velikost svojega vinograda v sklad z drugimi kulturami in z živinorejo.

Zaradi vinograda ne smejo vtrpeti škode ostale gospodarske panoge.

Najboljše gnojilo je vendar **domači gnoj**.

Domači gnoj, gnojnica in mešanec imajo pred vsemi ostalimi gnojili to prednost, da vsebujejo v najboljšem razmerju in v za rastlino naprikladnejši obliki vse snovi, ker so odpadki s povprečno najboljšo sestavo iz vsega kmetijskega obrata.

Kakor ne moremo večno gojiti pšenice na eni in isti njivi, tako nam ne bi bilo pomagano, če bi ozkosrčno samo z eno določeno vrsto gnoja pognojili trti, ki smo ga dobili pri stalnem krmljenju z eno in isto vrsto krme. Kakor pri mešanji krmi najbolj uspeva živina, tako je tudi pri takem krmljenju pridobljen gnoj najprikladnejše gnojilo.

Če bi krmili živino z enoinisto krmo vsak dan, bi dobili tudi hlevski gnoj, ali pokazalo bi se prej ali slej, da gnoju nekaj primanjkuje.

Kako se to maščuje, razvidimo n. pr. iz sledečih, na tukajšnjem zavodu ugotovljenih izvidov. Hlevski gnoj z vinarske in sadjarske šole v Mariboru, se je preiskal v l. 1917. in 1934. Shranjen je bil v obeh primerih pod streho ob povsem enakih pogojih, le krma pri živini je bila v vojnem času gotovo drugačna, kakor je danes. Gnoj je imel sledečo sestavo:

	1.1917.	1.1934.
dušika	0.57 %	0.64 %
fosforne kisline	0.29 %	0.52 %
kalija	0.99 %	0.71 %

Danes je v gnoju dvakrat toliko fosforne kisline kot svoje dni. Hkratu vidimo, kako je narava sama določila, kakšno naj bo razmerje med fosforovo kislino in kalijem. Iz tega jasno sledi, da smo izmzgavali zemljo v vojnem času. Tako smo jo izmzgavali povsod, in sicer mnogo več tam, kjer nismo gnoja shranjevali pod streho.

Z drugimi besedami: velikost travnikov in njiv je spraviti v sklad z velikostjo vinograda. Pomnimo, da, kar smo žrtvovali gnoja iz našega hleva vinogradu, je skoraj ves izgubljen za potrebe našega ostalega kmetijskega obrata. Iz tega pa

jasno sledi, da brez uporabe **umetnih gnojil** ne bo mogoče gospodarsko napredovati.

Ko torej vidimo, da imamo premalo travnikov in premalo njiv, moramo zmanjšati velikost vinograda z opustitvijo predvsem neugodnih leg. Za prevelike vinograde imamo v takih primerih premalo hlevskega gnoja, sredstev za nakup primernih umetnih gnojih danes nimamo, torej gnojimo vinogradom nezadostno. Nezadostno gnojeni vinogradi imajo slabo prehranjene trte. Take trte so malo rodne in naše vinogradništvo peša.

Pri zmanjšanem obsegu vinograda in boljši pognojitvi, (bo delo v vinogradu zmanjšano in skrb za zatiranje škodljivcev olajšana. Uspeh bo ta, da bodo bolje pognojene trte tudi bolj obrodile.

Prvo skrb moramo trenutno posvetiti našim travnikom in pašnikom. Pri umnem gospodarstvu se bi dal donos istih podvojiti že pri sedanjih površinskih ploskvah.

O izboljšanju travnikov naj govore drugi člankarji. Za svojo osebo se moram omejiti v okviru tega članka samo na način gnojenja. Na travnike moramo izvoziti gnojnico, ki smo jo zbrali tekom mesecev v primernih gnojniških jamah. Naši gnojnice primanjkuje fosforove kisline. Zato ji bomo morali dodati že sedaj **superfosfata**. Kalij se pri gnojnici ne izgubi, pač pa utrpí izgubo na dušiku. Sledeči izvid kemijskih analiz nam to pojasni:

navadna konservirana
gnojnica gnojnica

množina dušika l. 1922. pri
posestniku Galundru Filipu
pri Sv. Križu nad Mariborom 0'10% 0'46%

Da ni imel samo gornji posestnik slabe gnojnice, sledi tudi iz ostalih preizkušenj:

Kmetijska šola v Št. Jurju ob j. ž. l. 1911.	0'155%
1913.	0'13
1914.	0'14
vin. in sadjarska šola v Mariboru l. 1922.	0'12
Šerec Janez iz Bistrice . . . l. 1922.	0'14
Šrmpf Josip iz Huma na Sotli . l. 1922.	0'05

Gornje številke nam dajo misliti, ko vidimo n. pr., da ima konservirana gnojnica pri posestniku Galundru Filipu kar 4 1/2 krat toliko dušika kakor navadna. Konserviranje gnojnice se je doseglo s tem, da se je vlilo v gnojniščno jamo 1 liter takozvanega plinovega olja, torej odpadka, ki ni ne petrolej ne bencin.

Ko bomo travnikom boljše gnojili s tako konservirano gnojnico, ki smo ji dodali še superfosfata, bomo imeli že bolje pognojene travnike, ki nam bodo dali več tečne krme, da bomo zredili lahko večje število glav. Posledica bo, da bomo pridobivali tudi več in boljšega hlevskega gnoja za naše njive, sadovnjake in za naš vinograd. Bolje pognojeni vinogradi ne bodo več hirali.

Konserviranje domačega gnoja in naprava gnojničnih jam.

Za boljše razumevanje vseh teh vprašanj je bilo potrebno, da smo po takih ovinkih prišli komaj sedaj do pravega jedra, okoli katerega se suče propadanje, hiranje ali uspevanje naših vinogradov. Prehrana naših vinogradov je ob sedanjih razmerah najvažnejše vprašanje, ki se tiče našega vinogradnika.

Naše trte moramo prehraniti z domačim gnojem ali mešancem, ki pa bi lahko imel boljše lastnosti, kakor jih ima dosedaj.

Saj vidimo, da leži hlevski gnoj pogostoma raztrosen v kakem kotu pri hlevu, gnojničnih jam pa v splošnem še nimamo. Gnojnica se izteka razredčena navzdol po jarkih, ali pronica v spodnje zemeljske plasti, ne da bi gospodarju kaj hasnila.

Vsled dežja je gnoj izlužen in na soncu prepereva, ker ni stlačen v, s streho pokritem prostoru. Cementiranih gnojničnih jam pa le redkokje imamo. Konserviranje gnojnice je celo nepoznano.

Ni čuda, če spravljamo sedaj naš malovreden gnoj skoraj brez haska v gorico, ker ima ob takih razmerah za rastlino premalo hranljivih snovi.

To nevšečno razmerje bo pač še dolgo trajalo, ker ni denarnih sredstev za napravo gnojnih in gnojničnih jam. Vendar, ko smo sedaj spoznali pravi vzrok propadanja naših vinogradov in našega kmetijskega gospodarstva, smo že na pravi poti, če se tega zavedamo in če sklenemo, da bomo v bodoče storili vse za izboljšanje našega domačega gnoja, naše gnojnice in našega mešanca. V okviru gornjih izvajanj bo zamogel vsak po svojih močeh koristiti svojemu gospodarstvu že s sedanjimi razpoložljivimi sredstvi.

Popravek. Na strani 113. v članku „Kaj je z našimi vinogradi“ od ing. Henrika Mohorčiča, namesto „Drugod, n. pr. v Dravski banovini“, naj se glasi „Drugod, n. pr. v Dunavski banovini“.

Žitnoredja in mlekarstvo.

Koliko molzejo naše krave?

Ing. Boris Wenko.

V prejšnjih letnikih „Kmetovalca“ smo objavili zaključke preizkušnje molznosti rodovniških krav v Dravski banovini za l. 1931. in 1932. (Primerjaj štev. 3. iz l. 1932. in štev. 11. iz l. 1933.). V naslednji razpredelnici predložimo čitateljem par najvažnejših števil zaključka za l. 1933., ki je sedaj končno izdelan.

vorjava pasma (76%), ki je z delom šele prav pričela in sivopšenična (67%), ki je preizkušnjo razširila na nove edinice. Tudi slovenska bela pasma izkazuje s 54% zelo viden porast. Neznatno sta pa napredovale ormoška cikasta pasma s 5% in svetlolisasta s 4%. Na Gorenjskem pa je število celo padlo za 23%, kar je pripisati okolnosti, da nekaj edinic ni sodelovalo.

Največ preizkušenih krav ima prejšlejš svetlolisasta pasma, namreč 790. Močno se ji pa približuje dolenjska sivorjava s 538. Na tretjem mestu sledi sivopšenična s 338, ki je odrinila gorenjsko cikasto pasmo daleč nazaj na peto, to je predzadnje mesto z 231. Na četrto mesto je napredovala slovenska bela pasma. Zadnje mesto drži naš najmanjši pasem-

Pasma	Pasemski okoliš obsega	Selekcijske edinice, ki so izvajale preizkušnjo molznosti		Število krav z veljavnim zaključkom za leto				Od celotno vpisanih krav je bilo veljavno zaključenih	Odstotni prirastek zaključkov od 1932 na 1933	Ugotovljena molznost				
		šte- vilo	imajo krav v rodov- nih knjigah	1930	1931	1932	1933			najvišja	najnižja	povprečje edinic		povprečje pasme
Gorenjska cikasta	Gorenjsko	18	629	43	119	300	231	52% ₀	-23% ₀	3963	442	2546	1452	2068
Ormoška cikasta	Srez Ptuj	5	226	—	74	105	110	56% ₀	5% ₀	3985	511	2058	1647	1881
Sivopše- nična	Sreze: Brežice, Celje, Konjice, Laško in Šmarje	13	668	199	175	202	338	79% ₀	67% ₀	4104	663	2299	1556	2023
Svetlo- lisasta	Prekmurje in Prle- kijo	22	1565	210	525	759	790	74% ₀	4% ₀	4417	644	2373	1762	2157
Sivorjava	Dolenjsko in Notranjsko	23	1269	—	—	306	538	54% ₀	76% ₀	5943	594	2797	1600	2304
Slovenska bela	Sreze: Gornji grad, Maribor, Prevalje in Slovenjgradec	11	484	31	121	153	235	68% ₀	54% ₀	4474	1031	2631	2041	2263
Skupaj	Dravska banovina	92	4841	483	1014	1825	2242	64% ₀	22% ₀	5943	442	2797	1452	2162

Število skozi vse leto preizkušenih krav z veljavnim letnim zaključkom molznosti je nadalje **poraslo za 22%** in je doseglo že 2242 napram 1825 v l. 1932., 1014 v l. 1931. in 483 v l. 1930. Ta letni porast pa ni več tako močan kakor v v prejšnjih letih, ko je znašal še 90% (1932) in 110% (1931). Ker smo dosegli že skoraj $\frac{2}{3}$ doslednost v izvajanju molzne preizkušnje, bo nadaljnji porast v glavnem odvisen od razširjenja delovanja na nove edinice in nove rodovniške krave. **Najmočnejši porast izkazuje dolenjska si-**

ski okoliš: ormoška cikasta pasma s 110 kravami.

Najbolj nas pa zanima **doslednost v izvajanju molzne preizkušnje**, ki je najlepše merilo zavednosti in discipliniranosti članstva v posameznih okoliših. Vidimo jo iz odstotka ugotovljenih letnih molznosti od števila celoletno vpisanih krav. Ta številka **je narasla na 64% in znaša tedaj že skoraj dve tretjini**. V l. 1932. smo stali s 45% še izpod polovice, leto poprej pa z 38% nekoliko nad eno tretjino. V odstotkih znaša letni napredek

42% napram samo 20% izboljšanjem v prejšnjem letu. Upam, da prinesejo nadaljnji napredek zaključki za l. 1934., ki so pri nekaterih zvezah že izdelani in kažejo povoljno sliko.

V posameznih pasemskih okoliših je slika sledeča: **Sivopšenična pasma** je z **79% ponovno zavzela prvo mesto** in zopet odrinila na drugo mesto svetlolisasto pasmo s 74%, ki jo je bila lansko leto prehitela. Na tretjem mestu sledi z 68% slovensko belo govedo, ki je iz tega položaja odrinila ormoška cikasto pasmo na četrto mesto s 56%. Dolenjska sivorjava živina je s 54% napravila močan korak naprej in prehitela gorenjsko cikasto, ki je ostala z 52% letos na zadnjem mestu. Načelstva zvez v Beltincih, Ormožu in na Gorenjskem naj bi razmišljala o vzrokih in pokrenila strožje mere, da zopet popravijo sorazmerno nazadovanje napram drugim zvezam.

Sedaj pa nekaj besed o ugotovljeni molznosti. **Povprečna molznost vseh 2242 preizkušenih krav je porasla za 113 l na 2162 l.** To je prvi vidni napredek, odkar izvajamo preizkušnjo. V prejšnjih letih so bile številke po vrsti: 2064 l, 2008 l in 2049 l. Ta zelo znaten porast pa ne moremo še pripisati izločitvi slabših dojníc, ker se v večji meri še nikjer ni vršila. Tem bolj pa bo zanimalo ugotoviti, katere pasme so povzročile tako močan napredek povprečne molznosti v banovini. Tu pade najbolj v oči **povečanje za 233 l pri svetlolisasti živini.** Še bolj je porasla molznost pri belem govedu za celih 256 l. Zelo hvaležna naloga zveznih tajnikov bi bila, ugotoviti vzroke tako nenadnemu povečanju. Od ostalih pasem izkazuje le še dolensjska primeren porast za 49 l. Vse druge pasme pa so nazadovale, in to gorenjska za 64 l, ormoška za 97 l in sivopšenična celo za 104 l. Preveliki skoki navzgor ali navzdol dopuščajo domnevo, da preizkušnja še ni dovolj zanesljiva.

Rekordno pasemsko povprečje z 2304 l izkazuje letos, kakor lani, Dolenjska. Na drugem mestu sledi z 2263 l bela živina, ki je bila prejšnje leto na četrtem mestu. Na tretje mesto se je povzpela svetlolisasta živina z 2157 l, ki je bila l. 1932. na zadnjem. Iz drugega mesta pa je nazadovala z 2086 l na četrto Gorenjska. Prav tako beleži sivopšenična živina padec iz tretjega na predzadnje mesto z izkazano molznostjo 2023 l. Zelo zaostala pa je s

1881 l ormoška živina, ki je bila popreje še na predzadnjem mestu.

Zelo zanimive so pa tudi **povprečne molznosti posameznih edinic.** **Rekord ima zopet Dolenjska,** ki je izkazala pri **Selekcijski zadrugi na Vrhniki povprečno molznost 2797 l.** Lani je imela ta zadruga še višji rekord z 2911 l. Tudi drugo, tretje in četrto mesto pripada dolenski sivorjavi živini, in sicer sledečim selekcijskim edinicam: **Št. Rupert** z 2704 l (samo 6 krav!), **Št. Jernej** z 2644 l in **Struge** z 2635 l. Peto in šesto mesto je zavzela bela živina, in sicer **vinarska šola Maribor** z 2631 l in **zadruga Mozirje** z 2553 l. Šele na sedmem mestu sledi Gorenjska z 2546 l v **Komeni.** Ostale pasme se zadovoljujejo z nižjimi rekordi, in sicer svetlolisasta z 2373 l pri Selekcijskem društvu **Lakoš-Kapca,** sivopšenična z 2299 l pri **Sv. Lenartu nad Laškim** in ormoška s samo 2058 l v Središču.

Najnižje povprečje edinic v vsej banovini je dosegla s 1452 l živinorejska zadruga v Medvodah na Gorenjskem. Poprej je bilo najnižje povprečje v Prekmurju s 1194 l. To je velik napredek za 258 l. Ostale pasme imajo najnižja povprečja edinic med 1556 l in 2041 l; slednja zelo ugodna številka je ugotovljena pri **slovenski beli živini, pri kateri je molznost dokaj izenačena.**

Sedaj pa k posameznim kravam. **Banovinski rekord znaša to leto 5943 l** napram 5070 l l. 1932. **Drži ga zopet kakor lani Dolenjska,** in sicer krava št. 62A, last **Rudeža Franca** pri edinici Ribnica. Sledi edinica **Velika Loka** s 5842 l pri kravi št. 260 **Bukovca Franca** in **Vrhnika** s 5455 l pri kravi št. 28A **Oblaka Ivana.** Dolenjska ima še nadaljnje zelo lepe rekorde, in sicer 4596 l v Strugah in 4218 l v Novem mestu itd.

Rekordi ostalih pasem so nižji in znašajo pri beli 4474 l, pri svetlolisasti 4417 l, pri sivopšenični 4104 l, pri ormoški 3985 l in na Gorenjskem 3963 l.

Najboljšo belo kravo s 4474 l ima Jareninski dvor, za tem s 4078 l **Štrucelj Franc** v Mozirju in s 4037 l **Rožman Ivan, Šoštanj.**

Svetlolisasta pasma izkazuje naslednje rekordne krave: **Barbarič Josip, Stenkovci** s 4417 l, **Šoš Pavel, Dobrovnik** s 4346 l in **Magyar Mihal** v **Nedelici** s 4245 l.

Pri sivopšenični pasmi so številke nekoliko nižje, in to: **Hrastnik Miha, Laško**

41041, Windischgratz, Konjice 37141 in Posek Franc, Špitalič 35841.

Ormoška cikasta pasma nam predstavlja naslednje najboljše dojnice: 39851 ima krava Venta Janeza pri Sv. Marjeti, 34601 Borko Ivana v Središču in 31651 Keček Jožef v Ormožu.

Končno še Gorenjska. Najboljše dojnice imajo Hubad Jernej, Smlednik 39631, Štular Franc, Naklo 39331 in Zupan Valentin, Šenkov turn 38571.

Taki enoletni rekordi pa še ne dopuščajo končne sodbe o molznosti krav. Šele po večletnem povprečju imamo zanesljivo presojo. V kratkem objavimo zato še triletno zaključke preizkušnje molže za razdobje 1931—1933.

Najslabšo molznost 4421 izkazuje ena krava na Gorenjskem. Zelo razveseljiva pa je najnižja molznost 10311 pri slovenski beli živini, ki dokazuje, da je molznost pri tej pasmi že lepo izenačena.

* * *

S tem sem že tretjič objavil letne zaključke preizkušnje molže v Dravski banovini. Vsako leto sem v prijetnem položaju, da lahko ugotovim viden napredek. Vendar moramo napeti še vse sile, da se slika še izdatno izboljša. Še vedno imamo številne edinice, ki nimajo niti polovico svojih krav pod preizkušnjo. Tu treba odločnosti in močnatosti. Kdor ni za selekcijsko delo, naj se odstrani, da ne ovira napredka naših dobrih gospodarjev.

Razno.

Biki iz Avstrije. 13 bikov pincgavske pasme iz Avstrije je dospelo 5. aprila na Jesenice. Blago je bilo prav lepo in so bili prevzemniki zadovoljni. Zlasti se je naglasilo, da je kakovost bikov veliko boljša, kakor ob zadnjem uvozu pred leti. Biko so prevzele sledeče selekcijske edinice: Komenda, Naklo, Velesovo, Selca, Škofja Loka, Bohinjska Bistrica (2), Bohinjska Srednja vas (2), Olševik, Moravče, Gorje in Vodreče.

Pincgavske telice iz Avstrije so dospele 9. aprila v Ptuj, kjer so se razdelile po ceni 4 Din za kg med prošnjike iz vrst selekcijskih edinic. Vsega je bilo razdeljenih 14 telic v skupni teži 5827 kg. Sreski kmetijski odbor ptujski je prispeval po 1.72 Din za kg. Ker je bilo večje zanimanje za lažje, mlajše edinice, je odločal žreb vrstni red izbire. Prevzemniki so bili z blagom zadovoljni. — Za vsakega uvoženega bika in vsako telico je Avstrija dovolila uvoz 3 glav klavne govede izven kontingenta.

Letna skupščina selekcijske zveze za slovensko belo govedo je bila v Slovenjgradcu, v nedeljo, 7. aprila. Pred skupščino je bila seja načelstva. Skupščina je bila lepo obiskana od kakih 50 delegatov vseh včlanjenih edinic. Med uradniki je bil ing. Wenko za kr. bansko upravo in g. sreski načelnik dr. Hrašovec. Zborovanje je poteklo v najlepši slogi in je podalo, prepričevalno sliko o delu zveze. Tajnik g. Šiftar je prečital obširno poročilo z zaključki molzne preizkušnje za l. 1934. Predsedoval je podpredsednik Zupanc, ker je bil predsednik Rogina bolan. Za nadzorstvo je podal ing. Simonič obsežno poročilo, ki je izpadlo zelo laskavo za načelstvo in zlasti za izredno delovnega g. tajnika. Splošno je bila izražena želja, naj plača banovina ob svojih nakupih plemenjakov višje cene, da tako vzgoji zmisel in veselje za vzrejo bikov.

Letne skupščine selekcijskih zvez bodo 12. V. v Št. Jurju, 25. maja v Ljubljani za gorenjsko zvezo in 26. maja v Murski Soboti. Za dolensko zvezo bo 24. aprila v Ljubljani.

Zaključki molzne preizkušnje za leto 1934. so že izgotovljeni pri dolenski, gorenjski in mari-borski zvezi. Tudi ostale zveze naj zaključke izvršijo do skupščine, kjer se naj objavijo v letnem poročilu zveze. Čimprej naj se tudi predložijo kr. banski upravi. Želeli bi bilo, da bo do jeseni izdelan zaključek za vso banovino in s tem omogočeno čim prejšnje nakazilo nagrad molznim nadzirateljem.

Potrdilo o izvoru in plemenski vrednosti. Ker bodo izdajale veliki banovinski obrazec le maloštevilne prvorazredne selekcijske edinice, je založila dolenska zveza zelo praktičen manjši obrazec za vse ostale edinice. Obrazec je zmanjšana izdaja banovinskega in ga priporočamo tudi ostalim zvezam. — Na plemenskih sejnih mora biti doprinešeno tako potrdilo za vsako žival. Brez tega se ne bo kupovalo.

Gozdarstvo.

Maj (veliki traven).

Ing. V. Novak.

Narava.

Rastlinstvo se bujno razvija.

Izmed gozdnega drevja **brste** v maju: **jelka, smreka, gladki bor, tisa, hrast**, malolista lipa in **robinija** (akacija), proti koncu meseca pa še **gozdni in črni bor**.

Poleg drevja, ki je začelo cvesti v aprilu, **cveto** še: **jelka, smreka, dob (poletni hrast), cer, jesen, jablana, oreh, krhljika, glog** in drugi. Bezeg **gozdni, črni in gladki bor, hrast (gradeni) robinija** in bre-

ka se odenejo s cvetjem v drugi polovici maja.

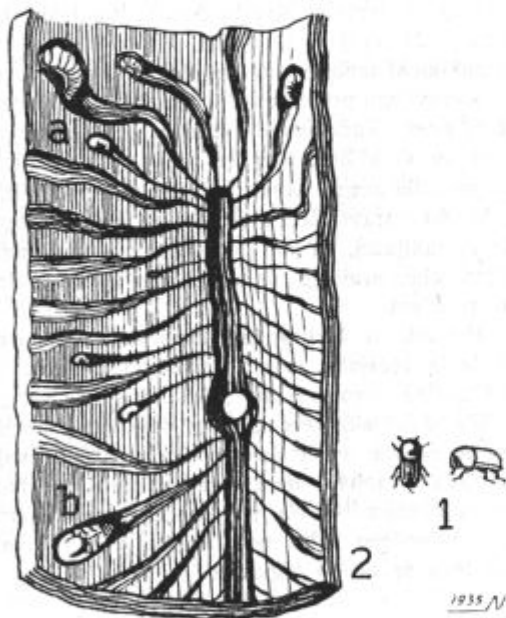
Tedaj že **dozori seme** na **brestu** in nekaterih **topolih**.

S prepelico, nekaterimi penicami in s kobilarjem so se vrnili iz južnih krajev zadnji selivci. Ptičji rod sedaj gnezdi ali pa že pita in vzgaja mladiče.

Vzgajaj!

Pogozdovanje s setvijo semena ali s saditvijo drevesc je končano. Le v visokih in senčnatih legah se da še s pridom saditi smreko, borovec ter pozno brsteče listovce.

Previdnost nam svetuje, da **redčimo** mlade obsade sedaj, če že ne prej. S tem damo mlademu gozdu dosti časa, da se okrepi do jeseni in zime, ko pridejo vetrovi in sneg.

Slika 38. Smrekov lubadar: 1 hrošč, 2 črvojedec z ličinko (a) in buba (b).

Izkoristi!

V tej dobi, ko vse kali in brsti, bomo po možnosti opustili vsa dela v gozdu (sekanje, podelavanje, spravlanje, izvažanje), da čim manj poškodujemo drevje, mladino in gozdna tla.

Zavoljo tega je tudi sekanje v tem času v nekaterih krajih prepovedano.*

* * *

* Glej članek „April“ v 5. številki letošnjega „Kmetovalca“.

Koder ne morejo sekati pozimi, vršijo to sedaj in poleti. **Poletna sečnja** je v navadi tam, kjer sekajo smreko, katero je takoj olupiti. V pozni pomladi in začetkom poletja je smreka v času muževnosti in se da lahko popolnoma olupiti (obeliti), kar je neobhodno potrebno zaradi lubadarja.

Ščiti in varuj!

Na gozd navalijo v maju njegovi najhujši sovražniki iz vrst hroščev, metuljev in drugih žuželk.

Za zatiranje **lubadarja** (glej sliko 38) postavljamo **lovna drevesa*** in jih redno ter skrbno pregledujemo. Tudi drugo drevje pridno opazujemo in vsako napadeno drevo spravimo iz gozda ter uničimo zalego.

Slika 39. Hrošč velikega borovega rilčkarja.

Od različnih vrst lubadarja gnezdi vsaka na svoji vrsti drevja in ne napade rada drugo drevesno vrsto, ki ji manj prija. Smrekov lubadar n. pr. ne ogroža jelke. Zato se lubadar v **mešanih gozdovih** (koder je drevje raznih vrst pomešano med seboj) ne razmnoži tako močno, kakor v **čistih nasadih** (kjer rasto drevesa samo ene vrste, n. pr. sama smreka).

Drugi veliki škodljivec je **rjavi** ali **navadni hrošč**, ki ne dela v gozdu nič manjše škode kakor na polju. Kot ogrc izpodjeda korenine gozdnih dreves (posebno v drevesnicah) ter pokonča mnogo, zlasti mlajšega drevja.

V maju vsako tretje do četrto (hroščevo) leto roji v velikem številu in objeda hrošč listnato drevje, posebno hrast. Tedaj ga je treba pridno nabirati in uničevati. Pri obdelovanju polja in vrtov pa je treba pobirati njegove ličinke, katerim pravijo črvi ali ogrci.

Ta mesec moramo paziti tudi na **rilčkarje** (glej sliko 39.). To so mali, 5 do 12 mm dolgi hrošči, katerim je podaljšana glava v nekak rilček ali kljunček. Veliko škodo

delajo s tem, da objedajo koreninice in lubje mlajših drevesc.

Od metuljev uničujemo sedaj gosenice smrekovega prelca.* Gosenica tega škodljivca se pojavi včasih v ogromnih množinah. Gorje gozdu takrat! Čeravno objeda ta mrčes najrajše **smreko** in **bor**, mu je v sili vse dobro. Do golega obžre iglice in listje gozdnega drevja, ki se mora nato posušiti, ker pride povečini za smrekovim prelcem na hirajoče drevje še lubadar.

* * *

V maju napovemo boj tudi **robidovju** in drugemu **plevelu**, ki duši rast koristnega drevja. Na posekah, posebno kjer so dobra tla, se gozdni plevel bujno in bohotno razvije. Ne umakne se izlepa drugim rastlinam, dokler ga ne odstranimo s silo. Najboljši čas za uničevanje trdoživga robidovja, ovijalk, grmičja in drugega plevla je sedaj, ko je v cvetju in v polnem soku. Treba ga je porezati in pospraviti. Pri tem delu je prav priročna za polovico skrajšana stara kosa, kakor jo rabijo ponekod. Popolnoma se da robida zatreti samo, ako jo izrujemo in odkopljemo s koreninami vred. Brinje in resje se tudi požiga, toda to je dopustno samo ob deževnih dneh in še takrat se mora zelo paziti, da ne nastane požar.

* * *

Kakor druge mesece tudi v maju čuvamo gozd pred ljudmi, ki si na neupravičen način prisvajajo kolce za plotove, letve, gradbeni les, travo in druge gozdne pridelke. Paziti moramo, da se ne pase po naših parcelah tuja živina. Pa tudi svoji živini ne bomo pustili, da bi se pasla v mladih nasadih in med mladjem.

* * *

Budno moramo stražiti v gozdu, da ne nastane v gozdu **požar**. Nevarnost je velika, kadar so suhi in topli dnevi ter v krajih, katere obiskujejo v večjem številu izletniki, kakor tudi v gozdih tik ob železniški progi, posebno ob vsponih. Izletniki se dostikrat prav nič ne zavedajo, kako opasno je, če netijo ogenj na prostem, ali odvržejo ogorek cigarete v gozdu.

Red.

V goratih in drugih krajih, koder bo sekal posestnik tekom poletja, **zaznamuje**

* Glej „April“ v 5. številki letošnjega „Kmetovalca“.

(**žigosa**) drevje, ki naj pade pod sekiro. Vsako drevo se zaznamuje na deblu in korenini.

Hkrati s tem delom bo dober gospodar ta drevesa tudi **izmeril (klupiral)** in cenil, koliko lesa za žago, za tesenje in za drva bo pri sekanju dobil. Pozneje, ko bo posekan les na tleh izmeril, bo videl, za koliko se je pri cenitvi zmotil. Napaka pri cenitvi bo prvičrat navadno precej velika, pri večkratnem ocenjevanju stoječega lesa pa se dobi izurjeno oko in uspehi so zelo dobri. Poklicni tesarji in delavci, ki so dolgo časa zaposleni v gozdu, cenijo zato telesnino stoječih dreves včasih prav dobro.

Čebelarstvo.

Čebele v aprilu.

Dr. M. Podgornik.

Glavne skrbi dobrega čebelarja so spomladi osredotočene na zadostno prehrano in toplo paženje panjev. Tako moramo mrežo okenca pokriti s primerno preganjeno lepenko, če krmimo ob hladnejšem vremenu s steklenico za okencem A. Ž. panja. Zaloge ne smejo pasti pod 4 kg. Panj potrebuje tudi veliko vode. Zalega se ne more razviti brez beljakovin. Iste nudi navadno cvetni prah. V nasprotju z naziranjem čebelarjev sterejše šole je dognano, da je sladkor v pogledu zalege enakovreden z medom. Pač pa so dodatno vedno neobhodno potrebne beljakovine. Ako jih narava v obliki obnožine ne nudi zadostno, mora čebelar sam skrbeti za nadomestilo.

Kot tako priporočajo češki strokovnjaki v skladu z mnogimi drugimi: **mleko in jajca**, Rusi pa poleg tega tudi moko, ki je bila drugod uspešno preizkušena. Najboljša moka je črna, pa tudi fižolova. Zaradi nizke cene pokladamo pri nas boljše mleko — tudi posneto je prav dobro —, v nekaterih predelih pa so jajca zelo poceni in zato uporabna. Vse to pokladamo tako, da nadomestimo pri sladkorni ali medni raztopini del vode z mlekom (jajci). Moke nudimo čebelam lahko na dvojen način: suho ali pa v testu. V prvem primeru nasujemo moke na nekoliko satov in jih izpostavimo čebelam v praznem, na široko odprtem panju ali v sodu itd. Ko smo čebele tja privadili, n. pr. s kapljico medu na bradi, se razvije

kmalu živahno vrvenje: čebele odnašajo pridno sivkaste hlačke domov. Drugi način: Skuhajmo v litru vode 5 kg sladkorja in 30 dkg moke ter pustimo skozi 5 minut vreti. Preden se gmoča popolnoma ohladi, napravimo iz nje nizke pogačice, ki se dajo po strjenju poriniti pod železne droge v plodišču A. Ž. panja. Za silo se da tudi od zgoraj pitati; strnjeno testo položimo bodisi na matično rešetko, ali neposredno na zgornje letvice satov in pokrijemo vse zopet s papirjem in slamnico. — Oba načina imata to veliko prednost, da držimo čebele doma v časih mrzlega, nevarnega pomladanskega vremena.

Višek moči naj doseže panj pred glavno pašo, ki jo pričakujemo v naši ožji domovini povprečno koncem maja. Kier ne nudi narava dosti bere v zgodnji pomladanski paši, je dražilno vprašanje za pravočasni razvoj družine nujno potrebno. Od srede aprila dalje skozi 3 do 4 tedne pokladamo panjem po 1 liter medne ali sladkorne raztopine. Čebele, ki se iz dotičnih jajčec poležejo od prve tretjine maja dalje, bodo v zadnji polovici maja godne za izletavanje.

Pripravljajmo satnike in satnice, prazno satje v omari pa žveplajmo po večkrat na mesec.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 69. Smo štirje sosedje, ki imamo svoje domačije, vrtove in njive okoli sosedja batarja, ki ima komaj 200 do 300 m² zemlje in na kateri si je šele pred dobrim letom sezidal hišo. Ima pa po 20 in še več glav perutnine, skoraj toliko, kakor mi vsi skupaj, ki smo vsi srednji posestniki. Tako nam dela ista vsem veliko škodo. Ali moremo na kak način doseči, da bi moral imeti batar največ do 2 glavi perutnine, ki bi prosto hodile okrog, ali pa sploh nič, ali pa da zagradi svoje zemljišče z ograjo? Kaj smemo po zakonu storiti, kako in kam se obrniti, da bi dosegli, da se obvarujemo škode? (J. P. iz Sv. P.)

Odgovor: Predpisati Vašemu sosedu, koliko perutnine sme imeti, ali pa, da mora svoje zemljišče ograditi z visoko ograjo, da njegova perutnina ne bo uhajala na Vaša zemljišča, ni zakonite podlage, kar le dokazuje, kako pomanjkljiva je naša zakonodaja glede kmetsko-pravnih odnošajev. Pač pa morete doseči morda isti cilj indirektnim potom takole: Obči državljanski zakonik daje vsakemu zemljiškemu lastniku pravico ne samo, da sme tujo živino, ki jo zaloti na svo-

jem zemljišču, prepoditi s primerno silo, marveč tudi, da sme, ako mu je povzročila ta živina kako škodo na njegovem zemljišču, zarubiti toliko glav te živine, kolikor jih zadostuje, da krije svojo škodo. Vendar se mora v 8 dneh pogoditi z lastnikom živine glede škode ali pa mora podati v tem roku tožbo, ker mora sicer vrniti zarubljeno živino (§ 1321 o. d. z.). — Ker navajate v svojem vprašanju, da Vam dela sosedova perutnina veliko škodo na Vaših zemljiščih, se lahko torej poslužite te svoje pravice, pri čemer Vas opozarjam še na sledeče: Škodo, ki jo zatrjujete, boste morali v primeru spora dokazati. Nasprotno pa ni treba, da bi Vaš sosed zakrivil kako posebno malomarnost v držanju svoje živine (perutnine), ker zadostuje dejstvo, da se zaloti ista na tujem zemljišču in je že s tem posvedočena malomarnost lastnika. Zarubiti se sme živina le tedaj, če se zaloti, ko dela škodo, kar treba, kakor že omenjeno, v primeru spora dokazati. Vendar lahko bežečo živino (perutnino) zasledujete in jo zarubite tudi v tem zasledovanju. Tudi ni treba, da zgrabite ravno komade živine (perutnine), ki so delale škodo, lahko zarubite tudi druge, ki so bili z njimi skupaj. Tekom 8 dni pa morate, ako se z lastnikom glede škode ne pogodite, vložiti tožbo na plačilo odškodnine ali pa vrniti zarubljeno živino. Vrniti morate pa živino lastniku tudi tedaj, ako Vam nudi za škodo drugo primerno varščino. Ako ne morete ugotoviti, kdo je lastnik živine, se mora obenem s tožbo predlagati postavitve skrbnika. Na podlagi sodbe o priznani odškodnini zarubite potem lahko dotično živino sodnim potom. Do tja pa morate živino kakor dober gospodar hraniti in negovati, dotične stroške pa Vam mora povrniti lastnik, ker tvorijo del pripadajoče Vam odškodnine. **Dr. Sp. M.**

Vprašanje 70. Sem kmetovalec in kot tak oproščen hišnega davka. Iz gospodarskega poslopja, ki je ločeno od stanovanjske hiše, name ravam napraviti lokah in ga dati v najem. Temu lokalu, odnosno gospodarskemu poslopiju name ravam dati samostojno evidenčno podštevilko „A“ od hišne številke. Ali bo davčna uprava obdačila z zgradarino samo poslopje, v katerem se nahaja novozgrajeni lokal, ali tudi stanovanjsko hišo? (L. A. iz K.)

Odgovor: Kmetijsko gospodarsko poslopje tvori s stanovanjsko hišo v davčno-pravnem oziru eno gospodarsko zgradbo. Ako se del gospodarskega poslopja pretvori za bivanje, odnosno v lokal, ki se daje samostojno skozi vse leto (in ne sezonsko) v najem, ostali del pa kmetovalec sam uporablja, potem je po obstoječih predpisih zavezana hišnemu davku — zgradarini — zgradba v celoti, torej v pričujočem primeru tudi Vaša stanovanjska hiša. Drugače je pa z za-

devo, če nameravate oddati novo zgrajeni lokal v najem samo sezonsko, to je, samo za gotove mesece v letu. V tem primeru podlega zgradarini samo dotični novozgrajeni lokal, pri čemur se prejeta sezonska najemnina smatra za letno davčno osnovo dotičnega dela zgradbe. — Š. S.

Vprašanje 71. Nameščen sem pri državnem rudniku v V. Moja 17 letna hčerka obiskuje gospodinjstvo šola v Marijanišču v Ljubljani. Ali imam pravico do draginjske doklade za hčerko? (K. F. iz V.)

Odgovor: Po uredbi o draginjskih dokladah državnih uslužbencev pristojna draginjska doklada za otroka po dovršenem 16. letu starosti le tedaj, ako se obiskuje šola v javnih ali v priznanih privatnih šolah občega ali strokovnega pouka. Po tuk. mnenju gospodinjstva šola v Marijanišču v Ljubljani ne spada med priznane privatne šole strokovnega pouka. Sicer pa Vam more v tej zadevi podati avtentično pojasnilo banska uprava Dravske banovine v Ljubljani, na katero se izvolite obrniti. Š. S.

Vprašanje 72. L. 1926. je prevzel moj mož po svojem očetu posestvo. Kot odpravnina njegovim trem sestram je bilo potom cenitve določeno po 20.000 Din. Poleg tega je mož imel eno nezakonsko hčer, za katero je moral plačevati 120 Din mesečno. Lanskega leta je mož umrl, ne da bi sestram izplačal njih deleže. Posestvo sem po njegovi smrti prevzela jaz. Sedaj me mlajša sestra terjaja za svoj delež. Ali spadam glede sestrinih deležev pod zaščito in ima-li varuh moževega nezakonskega otroka pravico, od mene terjati kako izplačilo? (P. N. iz R.)

Odgovor: Kakor izhaja iz Vaših podatkov, gre za sestrine terjatve, ki so bile stvorjene s pogodbo med živim ob času prevzema posestva po Vašem pokojnem možu, in ne za terjatve, ki potekajo iz dedovanja, odnosno zapuščine. Vsled tega je smatrati Vašo, s posestvom prevzeto obveznost do plačila določenih zneskov sestram Vašega umrlega moža za navadne dolgove, ki uživajo ugodnost kmetijske zaščite, ako so za to podani splošni pogoji uredbe o zaščiti kmetov. Kar se tiče moževega nezakonskega otroka, nima njegov varuh nikake pravice iz naslova preživnine terjati od Vas kakršnegakoli izplačila, razen v primeru, ako je pokojni mož v testamentu Vam naložil kako tozadevno obveznost ali pa, ako so kaki do moževe smrti zapadli obroki (mesečni) ostali neizplačani. Š. S.

Vprašanje 73. Že več let opažam, da dobivajo moja teleta (predvsem bikci) po porodu zatekel popek, ki se jim čez par dni zgnoji. Teleta pri tem shujšajo in bi mi morda tudi poginila, če jih ne bi prodal mesarju. Ljudje pravijo, da taka teleta niso za pleme. Kako naj ravnam s teleti? (I. Ž. v D.)

Odgovor: Kakor je večina vprašanj, naslovljenih na Kmetovalca, — nenavadnih ter nejasnih, tako je Vaše čuda enostavno, kajti zadeva je pač že dobro poznana skoraj vsakemu živinorejcu. Poppek zateče teletu po porodu zaradi okužbe popka po gnojnih bakterijah. Slednje so v večji ali manjši meri razširjene povsod in jih je posebno mnogo v nehigijeničnih, nesnažnih in mračnih hlevih, ki se nikoli ne razkužujejo. Pri porodu se popkova pretrga in na tem mestu ostane odprta ranica. Kaj je naravnejšega, kakor da se ta okuži pri teletovem prvem koraku v svet. Mnoge krave namreč kotijo same, brez človeške pomoči. V tem primeru se tele vleže v steljo ali gnoj s popkovo ranico navzdol in naravnost v sredi nesnage. Gnojne glivice se v krvi popkove ranice bujno razrastejo, povzročijo oteklino, ki se po nekaj dnevih ognoji, oz. odpre navzven. Včasih tako gnojenje po nekaj tednih samo prestane, če ni bila okužba premočna, in tele ozdravi. Ponavadi pa sega oteklina popkovine globlje v trebuh, kjer se ne more odpreti navzven, gnoj preide v krvne žilice, po teh v telo, navadno zatečejo takemu teletu sklepi na nogah, tele hira in slabi ter končno pogine za krvnim zastrupljenjem. S pravilno nego popka preprečimo gnojenje. Ta obstoji v tem, da tele ujamemo pri porodu na čisto rjuho, popkovino podvežemo s čistim prekuhanim trakom, ki ga namočimo še v kako razkužilo (n. pr. 4% saneolin), popkovo ranico pa namažemo, oz. obrišemo z vato, namočeno v jodovo tinkturo. Podvezo odstranimo drugi dan, rano pa še večkrat namažemo z jodovo tinkturo, dokler se popolnoma ne zaceli. Šele, ko se zaceli, je odstranjena nevarnost okužbe. Seveda moramo skrbeti tudi za čisto steljo in sploh čistost v prostoru, kjer se tele zadržuje. Pri tem ne smemo pozabiti tudi na čisti zrak in sončno svetlobo, ki je najboljši razkuževalec ter uničevalec bolezenskih klic. Kjer prostor v hlevu dopušča, je dobro, da krava povrže v posebni, prej očiščeni in razkuženi staji. Za razkužilo je najbolje uporabljati belež iz sveže ugašenega apna ter raztopino kaporita, sredstvo, ki ga dobimo v lekarni. Dr. V.

Popravek. Pri vprašanju 10., stran 38., 2. števil. letošnjega „Kmetovalca“ je bilo označeno, da je lastnik rudnika TPD, na katero se nanaša pritožba kmetovalcev-prevoznikov. Popravljamo, da lastnik navedenega rudnika ni TPD, temveč drugo podjetje.

Družbené zadeve in razno.

Franjo Roblek, veleposestnik v Žalcu. Zopet je ugrabila smrt moža, kremenitega značaja, plemenite in železne volje, bistrega duha, vsestranskega znanja in bogaboječega srca. Pokojni Roblek kot premožen človek ni poznal samo samega

sebe, temveč se je žrtvoval tudi za druge. Saj se je uspešno udeleževal na gospodarskem, socialnem pa tudi političnem polju. Dne 22. marca t. l. je ugasnilo njegovo plemenito srce v 70. letu starosti v Žalcu, kjer se je tudi rodil. Od l. 1897. je bil odbornik in od l. 1911. pa predsednik Hmeljarskega društva v Žalcu. Od mladih nog je bil pokojnik zvest naročnik na „Kmetovalca“ in član kmet. podružnice. Bil je tudi l. 1909. državni poslanec in je največ pripomogel, da so se oblasti še bolj pozanimale za pospeševanje savinskega hmeljarstva. Ustanovitev „Hmeljarne“ l. 1902., zavoda za vskladanje in konserviranje hmelja v Žalcu, je bilo pa največ njegovo delo. Kot veleposestnik je imel čez glavo vsepolno skrb s svojim posestvom, je pa vedno našel potreben čas, da je bodrižno in vodilno vplival na svojo okolico v vseh gospodarskih ozirih. Naj počiva v miru, ohranimo mu časten spomin!

VABILA

k letnim zborom podružnic, Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.
2. Slučajnosti.

Na vel. ponedeljek, 22. aprila 1935.:

Križevci pri Ljutomeru, ob 9. uri v Slomškovi dvorani;

v nedeljo, 28. aprila 1935.:

Češnjica v Bohinju, ob 15. uri v hiši načelnika; Preska, ob 7. uri v šoli; Polšnik, po prvi sv. maši v šoli; Sv. Jurij ob Pesnici, po rani maši v šoli; Sv. Vid pri Ptuj, ob 8. uri v šoli; Šmartno pri Litiji, po prvi sv. maši v šoli v Šmartnem; Trbovlje, ob ½ 8. uri v narodni šoli;

v nedeljo, 12. maja 1935.:

Homec, ob 15. uri pri g. Repanšku na Homcu; Št. Janž na Drav. polju, ob 8. uri po sv. maši v šoli; Leskovec pri Krškem, ob ½ 8. uri zjutraj v dvorani;

v nedeljo, 19. maja 1935.:

Št. Jošt nad Vrhniko, po sv. maši v Društvenem domu; Kranjska gora, po nauku v šoli.

Člani kmet. podružnice v Zagorju ob Savi, zbrani na občnem zboru 25. marca 1935., predlagajo Kmetijski družbi nujno zahtevo po ustanovitvi Kmetijske zbornice ter jo utemeljujejo s sledečim: Ni treba naštevati vsega gorja, ki ga mora danes prenašati kmetijski stan. Skrajno nizke cene kmet. pridelkov niso v nobenem razmerju z nabavnimi cenami ostalih potrebščin, ki jih mora kmet nabavljati za svoje gospodarstvo, obleko in potrebno. Ne zadoščajo dohodki niti za vsakdanje potrebščine, da ne govorimo o nujni potrebi denarja za izboljšanje gospodarstva v obče in posebno za pospeševanje kmetijstva. Kako naj kmet pri tem krije še davke, ki jih obremenjujejo še velike avtonomne doklade. Gospodarstvo hira in občutne posledice ne bodo izostale. Medtem, ko opažamo, da se zbirajo v drugih stanovskih zbornicah razne obrtne, industrijske in delavske panoge, pogreša ravno kmetijski stan ono važno institucijo — kmetijsko zbornico, ki naj bi zasledovala na eni strani obupno stališče našega stanu, na drugi strani pa zastopala stan tako, kakor je to mogoče drugim stanovom v državi. Pozivljamo vse merodajne oblasti, naj blagovolijo upoštevati nujen predlog in uresničiti dolgoletno zahtevo po ustanovitvi kmetijske zbornice.

VNOVČEVALEC

15. aprila 1935.

Konoplja.

Ing. J. Teržan.

Konopljo in lan prištevamo med industrijske rastline. Žal imamo slabo rasvito industrijo za predelavo in izdelavo konoplje.

Kje naj se seje?

Tvornica motvoza in vrvarna v Grosuplju je začela izdajati časopis „Lan in konoplja“. Potom svojega glasila zastopa, oz. bo zastopala stališče, da se pri nas izplača sejati konopljo, toda le v najbližji okolici industrije, tako da bi kmetovalci lahko pripeljali konopljena stebelca v tvornice in s tem odstranili drage prevozne stroške za dovoz konopljenih

stebel iz oddaljenejših krajev. Lansko pomlad smo izvršili gnojilne poskuse pri konoplji v okolici Grosuplja. Ti poskusi so pokazali, da se pri nas ne more gojiti konoplja brez intenzivnega gnojenja.

Kako se izplača?

Konoplja je ena onih kmetijskih rastlin, ki je tudi v današnji krizi obdržala ono ceno, da se njeno pridelovanje izplača. Tekom zadnjih let smo izvozili povprečno okrog 7334 ton konopljenih stebel, v vrednosti 61.140.000 Din letno.

Preteklo jesen (po berzanskem listu) je imela konoplja, v Odžacih, kjer je glavno tržišče za konopljo v Jugoslaviji, ceno:

Ia kmetska konoplja 6 do 6.50 Din za kg,*
Ila kmetska konoplja 5.25 do 5.75 Din za kg.

Konopljenih stebelc se lahko pridela na 1 ha 15—20 q. Torej je povprečen kosmati dohodek od 1 ha okrog 10.000 Din.

Tla.

Konoplja uspeva dobro na peščenolovnati zemlji. Močvirnata tla niso za konopljo. Istotako so tudi peščena tla za pridelovanje konoplje neprimerna.

Slika 40.

Gnojenje.

Konoplja zahteva v prvi vrsti apno. Zato ne sme biti zemlja brez apna ali celo kislá. Konoplja raste zelo hitro in potrebuje že takoj mnogo vsestranske hrane. Hlevski gnoj je dobro gnojilo za konopljo, kajti konoplja potrebuje razmeroma mnogo dušika, apna in kalija in manj fosforja. V praksi pa navadno primanjkuje dobrega gnoja in vsled tega je potrebno vzeti v pomoč umetno gnojilo. Od teh prihaja za konopljo v poštev edino mešano umetno gnojilo, ki vsebuje v pravilnem razmerju vsa štiri hranila, t. j. dušik, fosfor, kalij in apno.

* Opomba uredništva: Za točnost tu navedenih cen uredništvo ne odgovarja.

Nitrofoskal-I tej zahtevi konoplje najbolj odgovarja, ker vsebuje 8% dušika, 6% fosforne kisline, 8% kalija in 35% apna. Na 1 oral (5750 m²) moramo raztrositi, pred spomladanskim oranjem, ali na sirovo brazdo, 250—300 kg tega gnojila.

Plodored.

Umno in trajno pridelovanje konoplje zahteva, da jo uvrstimo v točno določen plodored.

Konoplja se lahko uvrsti v plodored pred okopavinami: 1. prvo leto konoplja, 2. drugo leto krompir, repa, oz. pesa. Če konoplja rano dozori, ozimine pa se lahko bolj pozno sejejo, je konoplja dober predsev za ozimine: 1. konoplja, 2. ozimna pšenica.

Slika 41.

Konopljo lahko uvrstimo v plodored tudi takole: 1. konoplja, 2. repa, pesa ali krompir, 3. jaro žito, 4. detelja, ali pa: 1. konoplja, 2. oves oz. grašica, 3. ozimine, 4. okopavine, 5. jaro žito z deteljo, 6. konoplja.

Sedaj, ko je čas spomladanske setve, kmetovalci, premislite, če Vam ne bi kazalo, da zasejete tudi konopljo.

Kmetijska družba ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju v Aškerčevi ulici; v Novem mestu; v Murski Soboti Prekmurje; v Slov. Konjicah; v Zagrebu, Gjorgjevičeva 23.

Tu navedene cene veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še izdatki za prevoz iz Ljubljane. Za drugo blago, za katero niso cene navedene, zahtevajte pismene podatke.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljave.

Semena.

Vsa naša semena so najboljše vrste, zanesljivo kaljiva, predenice prosta, preiskana po drž. kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani ter plombirana v originalnih vrečah.

Domača detelja	Din 23.50
Lucerna, pristna banaška	" 28.—
Švedska detelja	" 40.—
Hmeljska lucerna	" 14.—
Bela detelja	" 22.50
Mačji rep	" 25.—
Pasja trava	" 17.—
Francoska pahovka	" 14.—
Angleška ljulika	" 13.50
Laška ljulika	" 13.50
Travniška bilnica	" 29.—
Travniška latovka	" 39.—
Lisičji rep	" 54.—
Navadna šopulja	" 29.—
Pasji rep	" 47.—
Ovčja bilnica	" 42.—

Zmesi travnega in deteljnega semena, sestavljene po strokovnih navodilih iz zgoraj navedenih vrst stanejo:

1. za barski svet	Din 26.—
2. za peščeno zemljo	" 24.—
3. za srednjeteško zemljo	" 24.—
4. za težko zemljo	" 26.—
5. mešanica za vrtove, nizka trava	" 26.—

Korenjevo seme, dolgo, zlatorumeno Din 14.—.

Semenska pesa, Mammoth, rdeča, francoska Din 15.—.

Semenska pesa, Eckendorf, rumena, poljska Din 24.—.

Semenska pesa, Eckendorf, rumena, nemška Din 26.—.

Pri odjemu originalnih vreč cena po dogovoru.

Vreče iz jute kakor poštnino se računa posebej po lastni ceni.

Semenska grahara, jara, po Din 2.75.

Semenski oves, oplemenjeni švedski Din 2.

Semenski ječmen Din 2.05.

Oves za krmo Din 1.20.

Sredstva za razkuževanje žita.

Uspulun, sredstvo za namakanje žita proti snetjavosti, zavitek po 250 g Din 32.—.

Tillantin, sredstvo proti snetjavosti v zavitkih po 1 kg Din 44.—, 400 g po Din 24.— in 200 g po Din 12.—.

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, v zavitkih po 200 g, po Din 7.50.

Krmila.

Koruzna, suha, za mletev sposobna, po dnevni ceni. Vreče po lastni ceni. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Pšenični otrobi, debeli 130 Din za 100 kg.

Klajno apno, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 2.75 Din za kg, na drobno 3.80 Din za kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolišče po 2.10 Din za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg 85 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po ¼ litra 14 Din, v steklenicah po 1½ litra 28 Din; v posodo kupca po 16 Din za kg.

Provenden, priznano redstvo v moderni svinjereji, v škatlah po 800 g po 20.— Din.

Živinska sol, v vrečah po 50 kg za 80 Din. Vreča pri 50 kg 12 Din.

Sadjarske in vrtnarske potrebščine.

a) Zatriralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na sadnem drevju in vrtu.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, zlasti kaparje, zimsko zalego listnih in krvavih uši itd., v steklenicah po 1½ kg po 20 Din, v ročkah po 3½ kg 50 Din; v sodih po 100 kg Din 10.50 za kg, v posodi kupca pa Din 11.— za kg.

„Hinsberg“ pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 27.—.

Arbocol papir, za napravo pasov v varstvo proti plezajočim mrčesom po deblu, v zavitkih približno 50 m 20 Din.

Arbocol lepilo za mazanje drevesnih pasov 250 g Din 14.50, 500 g Din 23.50, 1 kg Din 43.75.

Cepilna smola, v škatlicah po ¾ kg 7 Din, ¼ kg 13 Din, ½ kg 25 Din.

Modra galica, — 5.50 Din, na drobno — vagonška naročila poust.

Urania zelenilo v zavitkih po 15 dkg Din 10.— ½ kg Din 25, 1 kg Din 50.

Žveplovoapnena brozga zoper različne glivične bolezni, zlasti kodravost na breskvah in plesnobi, proti kaparjem in pršicam ter grizlicam, za zimsko in poletno zatiranje Din 6 v steklenici za kg; podružnicam cene po dogovoru.

Solbar, zavitki po 1 kg 27 Din, po 5 kg 26.50 Din za kg.

Kvasija (mušji les), izborna sredstvo za zatiranje raznih uši in grizočega mrčesa na sobnih in vrtnih rastlinah, zavitek Din 5.—.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg, na drobno v pločevinastih posodah 4½ kg 40 Din, v steklenicah 2 kg 15 Din, 1 kg 8 Din z embalažo vred. Po pošti se pošiljajo le pločevinaste posode.

Mazavo milo po 10 Din v posodi kupca.

Aphidon, sredstvo za pokončevanje listnih in krvave uši v posodi po 1 kg Din 00.—

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za 1 kg., 1 kg Din 30.

Nospravit, zavitki po 5 kg 39 Din za kg, 1 kg 45 Din.

Zello-pasta proti voluharjem Din 15.50, zrnje proti mišim Din 8 za zavitek.

Strilninova pšenica proti mišim po 25 g Din 4.—, po 50 g Din 6.—.

b) Sadjarsko in vrtnarsko orodje.

Najboljši cepilni noži Kunde-jevi, pripravnici za vse načine cepljenja sadnega drevja, komad 40—102 Din.

Prvovrstni vrtni noži tvrdke Kunde-Dresden (obrezači), komad od 42 do 58 Din.

Brusni kamni za Kundejeve nože, za člane po 30 in 46 Din, za nečlane 31 in 48 Din.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja od 20 do 42 Din.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev in goseničnih gnezd po 20, 50, 175 in 210 Din.

Drevesne škarje Kunde za obrezovanje visokega drevja od 45 do 190 Din.

Peresa za škarje, domače, 0.75 Din za komad.

Peresa za škarje, Kunde, 1.75 Din za komad.

Škarje za striženje mej ali vrzeli 65, 120 in 125 Din.

Drevesne žage od 40 do 90 Din.

Žični koški za varstvo pred zajcem komad 8 Din.

Drevesne ščetke (krtače) za čiščenje mahu in lišaja z debel in vej na starem drevju, za člane male 20, 21 Din, velike 40 Din.

Strgulje za drevje, za strganje stare skorje na drevju po 25 in 35 Din.

Sadni obirači po 44 Din.

Pasti za voluharje od 8—15 Din, cevke po 10 Din.

Lopate za štihanje, navadne, za člane 24 Din, za nečlane 25 Din.

Lopate za štihanje, Kunde, za člane 60 Din, za nečlane 63 Din.

Lopate za nakladanje (zajemalke) po 24 Din.

Grablje, železne, 10—16 zob, za člane po 11, 14, 17 in 18 Din, za nečlane vsake grablje 1 Dir dražje.

Grablje na valji, 5 in 10 zob, 80 Din.

Vile, železne, s tremi rogli po 14 Din, s štiri po 15 Din.

Vilaste lopate Kunde za rahljanje zemlje, za člane po 100 Din, za nečlane 105 Din.

Vile, garantirane, s tremi rogli 23 Din, s štiri 28 Din.

Vrtno zalivalke „Jajag“ 31 155 Din, 101 160 Din, 121 180 Din, 141 200 Din, 161 215 Din.

Motike sejalne, za člane komad 45 Din, za nečlane 47 Din.

c) Škropilnice za sadno drevje in vrtove.

Ročna škropilnica „Nova“, 1½ l vsebine 190 Din, „Dresdensia“ ¼ l 35 Din, ½ l 46 Din.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20, tvrdke Nechvile po 1250 Din z bambusovo cevjo vred; Vega, francoski sistem, po 1340 Din.

Samodelne nahrbtnne škropilnice Kovina: 8 l Din 1000.—, 12 lit. Din 1150.—, 16 lit. Din 1250.— z bambusovo cevjo vred.

Prevozna škropilnica za sadno drevje in hmelj „Vindex“, ročno prevozna z 5 m gumijevimi cev-

mi, 2 podaljška po 75 cm in patentnim razpršilnikom po Din 2300.—.

Prevozna škropilnica „Kovina“ po Din 2500.—.

Razpršilniki „Flick“ za visoko drevje po 110 Din komad.

Razpršilnik „Kovina“ po 35 Din.

Vinogradniške in kletarske potrebščine.

a) Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na vinski trti.

Modra galica, 5.50 Din, na drobno; za vagonsko naročilo veljajo posebne cene.

Žveplo, dvojno vtilirano po 3.75 Din za kg.

Salojidin (antiklor natrijev tiosulfat), vreče po 100 kg po 6.30 Din za kg, v manjših količinah po 6.50 Din za kg.

Urania zelenilo, v zavitkih po 15 dkg 10 Din, ½ kg 25 Din, 1 kg 50 Din.

b) Škropilnice in razni predmeti.

Rafija, ličeje po 13 Din kg.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel 440 Din, original Austria 440 Din, Jubila 440 Din, Rex Din 470.—.

Potrebščine k škropilnicam: Kolenca po 10 Din, dvojni razpršilnik 60 Din, prehodna pipa s cedilom Nechvile 90 Din, razpršilnik „Flick“ spodnji 40 Din, navadni razpršilnik, kapica 10 Din, igla 6 Din.

Gumijeve cevi za škropilnice 10×3 po 13 Din, 13×3 po 16 Din, drobne za vino po 7 Din za meter.

Gumijeve kroglice po 2.50 Din.

Gumijeve plošče po 10 Din za komad.

Gumijevi trakovi: Reithoffer Din 140; Rekord Din 120.

Žveplalniki, ročni, po 80 Din za komad.

c) Kletarske potrebščine.

Azbest Clarit za čiščenje vina po 80 Din za kg.

Eponit za čiščenje vina po 45 Din za kg.

Kalimetabisulfit 10 g po 0.75 Din, 1 kg 50 Din.

Žveplovi trakovi na azbestu po 16 Din za kg. Tanin ali česlovina popolnoma čisti, brez tujega okusa in duha za čiščenje in boljšo ohranitev vina, 5 dkg 40 Din, 10 dkg 60 Din, ¼ kg 120 Din.

Želatina, najboljše kakovosti za čiščenje vina (za odpravo zopernega duha, motnosti itd.) 5 dkg 30 Din, 10 dkg 50 Din, ¼ kg 80 Din, 1 kg 320 Din.

Kalijeva lužnina za določanje kisline v moštih, vinu in brezalkoholnih pijačah, ¼ l 20 Din, ½ l 35 Din, 1 l 65 Din, brez steklenice.

Kipelne vehe, steklene, male po 75 Din, velike po 95 Din.

Kipelne vehe lončene velike 20 Din, male 15 Din.

Mollenkopfov kislinomer, komad 100 Din.

Klosterneuburske moštne tehtnice, uradno preskušene, navadne 45 Din komad, žepna oblika 45 Din komad.

Alkoholometer za merjenje žganja, uradno preskušen, od 5—70 %, 100 Din.

Ebulioskop Maligand, uradno preskušen, 680 dinarjev.

Vinske in sadne stiskalnice z vsebino 45 litrov 650 Din, 100 litrov 1650 Din.

Sadni mlin Weiss 2500 Din.

Sadni mlin C. 1200 Din.

Živinorejski in mlekarski predmeti.**a) Živinorejski predmeti.**

Telečji napajalniki po 80.— Din.

Gumijevi seski za napajalnike, za člane po 24 Din, za nečlane po 25 Din.

b) Mlekarske potrebnščine.

Posnemalnik Vega E za 75 l po 1200 Din; F2 za 140 l 1700 Din.

„Baltic“ posnemalnik D3 za 130 l, s podstavkom 1800 Din.

Posnemalnik „Mileña“ 35 litrov po Din 860.—, 45 litrov po Din 980.—, 60 litrov po Din 1100.—.

Obročki za posnemalnike, mali po 5 Din, veliki po 10 Din.

Pinje, št. 1 za 5 l po 620 Din, št. 2 za 10 l po 750 Din.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka po profesorju Gerberju) 40 Din.

Sirišče, dansko, originalno Hansenovo, v prahu (iz Kodanja), v škatljicah po 25 g 14 Din, 50 g 26 Din, 250 g 110 Din, 500 g 210 Din.

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 80 literski po 2060 Din, 200 literski po 3350 Din.

Brzoparilnik domači 80 lit. 1100 Din.

c) Živinozdravniški predmeti.

Živinozdravniški predmeti (češki izdelek):
Požiralnikove cevi, za teleta 70 Din, za goved za člane 255 Din, za nečlane pa 260 Din.

Trokarji za teleta, za člane 45 Din, za nečlane 48 Din; za goved za člane po 50 Din, za nečlane 53 Din.

Irigatorji, kompletni (po 3 l), za člane po 70 Din, za nečlane 75 Din, (po 2 l) 65 Din, za nečlane 70 Din.

Škarje za obrezovanje parkljev, za člane po 200 Din, za nečlane 205 Din.

Zaustavljači, ponikljani, 60 Din.

Mlečni katetri po 7 Din.

Obroči za bike, navadni za člane 15 Din, za nečlane po 16 Din.

Toplomeri za merjenje vročine, za člane po 25 Din, za nečlane 26 Din, odnosno za člane 30 Din in nečlane 31 Din.

d) Perutninarški predmeti.

Znamke za perutnino, celoloidne, po 0.30 Din za komad, aluminijaste s številkami po 0.75 Din za komad, ušesne znamke za živino po 1.50 Din za komad.

Aparat za kapunjenje Din 265.

Tehnica za jajca, za člane 55 Din, za nečlane 60 Din.

Najboljšo**Modro galico****izdeluje tovarna****„Zorka“ v Subotici**

*po staroznanem ausiškem (Aussig-Ustje) načinu, ki je
zajamčeno 98—99% in najcenejša, ker se izdeluje
v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod
stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.*

*Dobavlja***Kmetijska družba v Ljubljani.**

Dr. R.W. Kearney

„HERSAN“ ČAJ

olajšuje bolečine pri revmatizmu in protinu, pomaga pri poapnenju žil in pri hemeroidih, **ublažuje** bolečine pri mesečni menstruaciji, **prepreči** naglo odebelenje. **Deluje dobro** pri obolenju želodca, jeter in ledvic. **HERSAN ČAJ** se dobiva v vseh apotekah. Zahtevajte brezplačno brošuro in vzorec od:

„Radiosan“ Zagreb

Kovačičeva ulica 2

Žvepleno apnena brozga. Sadjarji!

Škropite sadno drevje sedaj po zimi z žvepleno apneno brozgo proti raznim živalskim škodljivcem in glivičnim boleznim, ki uničujejo sadje. Za zimsko škropljenje je vzeti 1 liter brozge na 3 do 5 litrov vode. Ker je škropljenje nujno izvesti, sem znižal ceno **za 20 odstotkov.**

Zahtevajte cenik in navodila od:

Anton Jurca, naslednik

Milko Senčar, Ptuj

Tovarna žvepljenih izdelkov.

Za spomladansko gnojenje priporoča Tvornica za dušik d. d. Ruše

Nitrofoskal - Ruše, za krompir;

Nitrofoskal - I, za zelenjavo, vinograde in sadje;

Nitrofos, za žita;

Apneni dušik, za travnike oves, koruzo;

Apneno sečnino za pomoč vsem ostalim kulturam.

Naročajte skupno preko Kmetijskih podružnic pri Kmetijski družbi!

Kužni katar sramnice

in kužno zvrženje pri kravah škoduje tudi mlečnosti. Odvračevalno sredstvo „Bissulin“! Dobiva se samo na živinozdravniški recept. Najmanje tvorniško pakovanje 25 svečic. Nepokvarljivo, brez duha, nestrupeno.

Proizvajalec: H. Trommsdorff, Chem. Fabrik, Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“ Mr. K. Vouk, Zagreb
Jurjevska ul. 8.

Laneno olje, fir ne, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Čevlji za vsakega

Moške rjave ali črne	40-46	Din	75.—
za dečke ista oblika	36-39	"	62.—
za deklice in dečke	30-35	"	45.—
iz rjavega ali črnega usnja		"	65.—
za otroke iz rjavega usnja	20-25	"	16.—
za otroke iz rjavega usnja	26-28	"	20.—
za deklice	29-35	"	30.—
za štrpce iz črne ali rjave	30-35	"	60.—
kravje kože	36-39	"	70.—
	40-46	"	90.—

Ant. Krisper
Ljubljana - Mesni trg

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1.

Vloge na knjižice in tekoči račun sprejema proti najugodnejšemu obrestovanju — večje stalne vloge po dogovoru. **Jamstvo za vse vloge** presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema v inkaso. **Posojila** daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi vrednostnih papirjev ter kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **Oskrbuje:** Kaveje, inkase, arečke in vrednostne papirje. **Preskrbuje:** Čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta. **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice reg. zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

Obrestuje hranilne vloge po najvišji meri.
Ustanovljena 1881.

Stanje vlog nad 200.000.000.— Din.

Zanesljivo seme domače ali črne detelje,
prave banaške lucerne, pristne pese, trav

i. t. d. dobite najugodnejše pri

I. LAP, Ljubljana, Tyrševa c. 12, dvorišče

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev, in omastitev domače,
posebno klovne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mesni trg 4 (Zraven Rotovža)

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje

USTANOVLJENA LETA 1828

Telefon 2847.

Brzjaviti: „Kmetijski dom“.

Rač. pošt. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru